

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

*До 210-річчя Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна*

**ІСТОРІЯ КАФЕДРИ
РОМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ**

Харків – 2016

УДК 811.13'0:378.4.096(477.54)ХНУ
ББК 81.2(4УКР-4ХАР)г
И-89

Рецензенти:

В. Г. Пасинок – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету іноземних мов, завідувача кафедрою методики та практики викладання іноземної мови Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

В. О. Самохіна – доктор філологічних наук, професор, завідувача кафедрою англійської філології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

О. В. Ребрій – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та практики перекладу англійської мови Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Н. Я. Яцків – кандидат філологічних наук, доцент, завідувача кафедрою французької філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 1 від 26.01.2015 р.)*

Історія кафедри романської філології та перекладу : історико-біографічний показник / уклад. С. К. Криворучко, А. О. Андрущенко, А. Ю. Лукашов, А. В. Пашкова, Н. К. Пугівцева, М. О. Світлична, В. П. Чуб, Н. О. Шапарева ; за заг. ред. С. К. Криворучко. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 80 с.
ISBN 978-966-285-175-5

Історія кафедри романської філології та перекладу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна представлена оглядом розвитку кафедри від заснування Харківського Імператорського університету до сучасності, висвітлює давність традицій викладання романських мов в університеті, знайомить із постатями викладачів, які своїми професійними здобутками зробили найбільший внесок у становлення романістики в університеті та в регіоні в цілому, формує уявлення про напрямки наукової діяльності сьогодення та окреслює їх перспективи у майбутньому. Цінність роботи додає хронологічний виклад подій у поєднанні зі систематизацією за окремими секціями, що існують на кафедрі сьогодні.

Для викладачів, науковців, студентів, істориків та усіх, хто цікавиться минулим та сьогоденням Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

ISBN 978-966-285-175-5

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2016

ЗМІСТ

Спогади випускниці (<i>Вступне слово</i>).....	4
Кафедральний портрет.....	6
Витоки: викладання романських мов у <i>Харківському університеті</i>	8
Перехід: романські мови у навчальному процесі <i>першої половини ХХ століття</i>	12
Відродження: романістика <i>у другій половині ХХ століття</i>	17
Ми: розвиток кафедри на межі ХХ–ХХІ століття.....	32
<i>Français</i> (Секція французької мови та перекладу).....	34
<i>Español</i> (Секція іспанської мови та перекладу).....	45
<i>Italiano</i> (Секція італійської мови та перекладу).....	49
Перспективи.....	51
Кафедра романської філології та перекладу: імена.....	53
Післяслово.....	76
Список використаних джерел.....	77
Іменний покажчик.....	78

СПОГАДИ ВИПУСКНИЦІ (Вступне слово)

Кафедра романської філології для мене рідна. У 1966 році мені пощастило вступити до Харківського університету, тоді він називався Харківський державний університет імені О. М. Горького, на один із самих недосяжних факультетів, про який більшість студентів-філологів лише мріяли – факультет іноземних мов, і саме на кафедрі французької філології. Цього року школу закінчили водночас десятий і одинадцятий класи, абітурієнтів було вдвічі більше, ніж зазвичай, тому конкурс був дуже великим. Наш курс був особливим. Своєрідністю було те, що цього року відкрили перекладацьке відділення для юнаків, саме цим пояснюється велика кількість хлопців, які вступили на факультет. Наш випуск дав країні перших французів-перекладачів Харківського університету. У нас були незабутні студентські вечори, які ми проводили разом зі студентами фізико-технічного факультету. Кожне свято було інтелектуально-вишуканим, добре організованим і веселим.

Французька мова, культура, кінематограф і література у ті часи були чимось «далеким», однак, дуже витонченим. Вільне володіння французькою, яке формується у студента факультету іноземних мов, виокремлювало нас із загалу. Найприємнішим було враження від непересічних поглядів викладачів кафедри французької філології, які вражали нас своїми високими професійними якостями та людяністю.

Французьку мову у нас викладали Тетяна Іларіонівна Тургенева, Марта Борисівна Коробова, Микола Михайлович Базілін, Лідія Миколаївна Мацкова. Близьке володіння французькою мовою В'ячеслав Євгенійович Хлопонін. Часто згадую Наталію Микитівну Аніотіну, яка була деканом факультету і викладала методіку. Ми годинами сиділи у фонокабінеті, слухали тексти, вчили їх напам'ять. Усі викладачі були бездоганними, ми могли лише якось заступитися в особливих випадках за наших наставників, щоб підтримати їх, та відчували по відношенню до них щире вдячність. У ті часи була інша філософія – не простежувався індивідуалізм,

ми були міцно пов'язані спільники-однодумці. Звичайно, ми зустрічалися і після завершення університету.

Кафедра французької філології, духовні цінності Харківського університету міцно вплинули на наш світогляд і подальшу долю.

**Доктор педагогічних наук, професор,
декан факультету іноземних мов
В. Г. Пасинок**

КАФЕДРАЛЬНИЙ ПОРТРЕТ

Поява «Історії кафедри романської філології та перекладу» зумовлена потребою усвідомити давність традицій викладання сучасних іноземних мов у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, простежити еволюцію становлення і специфіки викладання предмета, вписати в історію університету імена викладачів, відвівши гідне місце їхнім професійним здобуткам, сформуванню у сучасників уявлення про традиції та новаторство діяльності кафедри, яка є міцним і вагомим структурним елементом факультету іноземних мов.

У покажчику розкрито витоки та розвиток викладання романських мов, формування та відкриття кафедри романської філології та перекладу, утворення секцій французької, іспанської й італійської філології та перекладу, наукові дослідження у напрямках літературознавства, лінгвістики, методики викладання мов і літератур. На функціонування кафедри вплинули історичні події, у результаті яких відбувалися структурні зміни у ХІХ ст., 1 пол. ХХ ст., 2 пол. ХХ ст., межі ХХ–ХХІ ст. У визначених історичних періодах зроблено акцент на професійну діяльність співробітників кафедри, визначено їхні певні фахові інтереси, науковий доробок.

«Історія кафедри романської філології та перекладу» такого змісту та обсягу видається вперше, вона дає можливість орієнтуватися у ситуації викладання романістики у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, яка є невід'ємною частиною університетської школи України.

У теперішній час на французькому відділенні кафедри романської філології та перекладу працюють 1 професор (С. К. Криво-ручко), 4 доценти (М. Ю. Вороніна, П. В. Джандоєва, І. В. Музейник, Д. Л. Песоцька), 13 старших викладачів (М. Ю. Белявська, З. О. Веприцька, М. В. Григор'єв, О. Є. Дробязко, О. І. Нестеренко, Л. О. Панасенко, І. В. Сарановська, Г. С. Сатановська, А. М. Тимо-нін, Г. Ф. Уткіна, Н. О. Шапарева, В. Ю. Щириков, І. М. Яценко), 6 ви-

кладачів (А. О. Андрущенко, Н. В. Кононенко, А. Ю. Лукашов, Б. В. Пугач, Н. К. Путівцева, В. П. Чуб). Іспанське відділення кафедри представляють: 1 доцент (І. О. Оржицький), 1 старший викладач (Г. М. Лановий), 5 викладачів (О. Г. Лановий, А. Ю. Лукашов, Ю. В. Павлюк, А. В. Пашкова, М. О. Світлична). Секція італійської мови – один доцент (А. О. Іванченко) і один викладач (Ю. Є. Тимоєєва).

Кафедра романської філології та перекладу (три її секції) є невід'ємною частиною факультету іноземних мов і Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

ВИТОКИ: ВИКЛАДАННЯ РОМАНСЬКИХ МОВ У ХАРКІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Історія вивчення іноземних мов у Харківському університеті розпочалася на словесному відділенні (1805–1836 рр.), яке потім (1835 р.) стало історико-філологічним відділенням філософського факультету. У 1850 р. було створено історико-філологічний факультет. На відміну від сьогодення, у ті часи освіта студентів охоплювала більш широкий спектр наук: поєднання історії і філології в один факультет зумовлювалось подальшою універсальністю професійної реалізації випускників після завершення університету, тож вивчали вони й історію, і філософію, і літературу, і мови. Чільне місце серед філологічних наук із часу відкриття Харківського університету посідали класична філологія та російська мова і література, що викладалися майже одночасно з відкриттям університету. Також із самого початку розвивалося вивчення східних мов (татарської, монгольської, арабської, перської), яке потім трансформувалося у порівняльну граматику індоєвропейських мов. У 1864 р. було створено кафедру загальної літератури, а в 1884 р. – історії західноєвропейських літератур.

Романські мови викладалися у Харківському національному університеті майже від самого заснування, але довгий час лише як загальноосвітні дисципліни. Західноєвропейські мови викладали спеціально запрошені лектори із закордону. Першими викладачами-романістами були: Яків Белен-де-Баллю та Ніколя Пакі-де-Совінї. Я. Белен-де-Баллю працював у 1809–1812 академічних роках. Він викладав чотири рази на тиждень історію французької словесності. Давньофранцузька словесність викладалася за скороченою методикою, курс сучасної французької мови потребував більш розлого підходу. Цей курс включав правила вимови, красномовства, декламації, практичні твори слухачів цією мовою, порівняння головніших французької мови тотожнізначних висловів. У 1809–1810 рр. він розпочав викладати курс італійської мови для

всіх охочих. Його метою було показати її основи та розпочати літературознавчий аналіз творів італійських письменників. У цей же час Ад'юнкт Н. Пакі-де-Совіні спочатку читав у підготовчому класі латину та французьку мови для підготовки до вищого курсу обох словесностей, а з 1813 р. вже сам почав викладати курс французької словесності для студентів, які щойно прибули.

У навчальних планах факультету, що вийшли у 1834 р., є свідчення, що французька мова викладалася на I–III роках навчання, у той час як на четвертому році були передбачені практичні вправи з французької та німецької мов.

Окрім вищезгаданих фахівців, у XIX ст. **французьку** мову викладали: Август Борель (лектор з 1838 р.), Арман Фелікс Геллан (помічник лектора французької мови з 7.02.1827 р.), Антон Карлович Плансон (лектор із 28.04.1839 р., викладав у педагогічному інституті при університеті, читав граматику та історію французької літератури), Ігнатій Мало (лектор з 2.12.1853 р.). **Італійську** мову викладали: Йосип Фабієвич Ферраріні (лектор із 11.03.1839 р., викладав граматику та історію італійської літератури), Амвросій Даніні (лектор із 16.10.1861 р.), Петро Олексійович Безсонов (лектор із 1877 по 1892 р.).

Історія факультету «Історико-філологічний факультет Харківського університету за перші 100 років існування (1805–1905)» [1] містить статтю, де йдеться про те, що з нових мов мають викладатися французька, англійська, італійська, німецька. Але окремої кафедри західноєвропейських мов у списку кафедр того часу не наводиться. Згадується, що університет робив декілька спроб відкрити романо-германське відділення. Однак усі вони не мали успіху, оскільки Міністерство народної освіти завжди було проти. У книзі «Історико-филологический факультет Харьковского университета за первые 100 лет существования (1805–1905)» коротко згадується історія шістнадцяти кафедр, але жодної окремої кафедри для європейських мов там не вказано. Біографії викладачів факультету надаються наприкінці книги по кафедрах, але лектори іноземних мов ідуть у однойменному розділі, без прив'язки до жодної з кафедр. Лише у самих біографіях згадується, що той чи інший лектор викладав на кафедрі класичної філології або на кафедрі загального мовознавства: П. Г. Ріттер, В. О. Соловйов, Я. Белен-де-Баллю.

Із іншого боку, у тій же історії йдеться про те, що наприкінці XIX – на початку XX ст. на романському відділенні на III–IV курсах читалися лекції з західних літератур, порівняльної фонетики та морфології романських мов, порівняльного синтаксису, вищо-

го курсу французької мови, старо-французької та провансальської мови, італійської або іспанської (на вибір), англійської, латини, грецької (лише на третьому курсі), педагогіки та методики викладання нових мов, проводилися практичні заняття з нових мов.

18 жовтня 1901 р. факультет розробив та презентував у міністерство детально розроблений проект заснування для студентів-філологів четвертого спеціального відділення романо-германської філології з поділом на романський та германський підрозділи. Студенти-романісти мали вивчати на третьому та четвертому курсах романські мови, історію французької мови та історію західноєвропейських літератур. У тому ж 1901 р. було введено викладання й іспанської мови.

У 1903–1904 навчальних роках викладання французької вже велося у двох групах. У першій групі викладалися фонетика та морфологія, читання «*Extraits des classiques français*» (хрестоматія Merlet), а у другій групі – синтаксис, переклади з російської на французьку, читання «Гартюфа» Мольєра.

Викладав французьку мову на межі століть приватний доцент Сергій Вікторович Соловійов (1894–1895 рр.), який читав французьку літературу, французьку мову (граматику, фонетику, морфологію), англійську мову. Він був одним із провідних членів ХІФТ (Харківського історико-філологічного товариства), а також був пов'язаний із діяльністю паризького франко-слов'янського товариства (про що робив доповідь 1 грудня 1911 р. на засіданні ХІФТ). Із 2.10.1905 р. до лекторів залучився й Андре Мазон, *licencié ès-lettres* з Парижа. У 1910-ті рр. ХХ ст. серед лекторів був і Павло Олексійович Дютруіль: викладання французької мови, переклад літературних творів, спецкурс з провансальської лірики.

Італійську мову викладали Рінальдо Лоренцоні (лектор із 22.12.1894 р.), Павло Григорович Ріттер (лектор з 1897 р., доцент). Як правило, щотижня викладалося дві години елементарного курсу, а також дві години читання літературного твору (у 1903–1904 рр. це була «Божественна комедія» Данте).

Одну годину на тиждень викладалася й іспанська мова.

Слід, однак, зазначити, що знання розмовного варіанта мови не вимагалося, головним було вміння читати оригінальні тексти. В. О. Соловійов, працюючи з романськими та французькими текстами, пропонував студентам перекладати їх спочатку латиною, а вже потім – російською мовою. Сучасним західним мовам тривалий час приділялося недостатньо уваги, хоча на заняттях кафедри

нових мов студенти читали та перекладали класичні твори французької, німецької, англійської та італійської літератур.

Робота відділення не була безперервною. У книзі «Історико-філологічний факультет Харківського університету за перші 100 років існування (1805–1905)» є інформація, що 1908 р. романо-германське відділення було закрито через відсутність професорів-германістів.

У навчальних планах факультету 1912–1913 рр. згадується викладання французької граматики й читання белетристики та історичних статей із хрестоматії Bastin'a, а також п'єси Мольєра «Précieuses ridicules», короткий курс італійської граматики (2 години на тиждень), а також читання та розбір нескладних текстів.

У 1916 р. було створено авторитетну комісію, яку очолював декан історико-філологічного факультету, професор Микола Федорович Сумцов. До обов'язків комісії входило вдосконалення процесу викладання іноземних мов. У 1916–1917 рр. було скасовано предмети зарубіжна література та італійська мова, які успішно викладали до цього. Серед дисциплін залишились французька граMATика, читання белетристики та історичних статей із хрестоматії Bastin'a з граматичним розбором, читання «Contes choisis en prose et en vers de F. Corée» з історико-філологічними коментарями, читання «Chanson de Roland» («Пісня про Роланда»).

Усі підручники були закордонними, причому для вивчення іспанської або італійської мов використовували й німецькі підручники, а саме граматики таких вчених, як Фрідріх Дітц, Вільгельм Мейєр-Любке та ін. Автором підручника іспанської літератури був Джордж Тикнор, італійської літератури – Адольфо Бартолі, французької мови та літератури – Гюстав Лансон, Гастон Парі.

У бібліотеці університету завжди можна було знайти Journal des Débats (щоденна газета 1789–1944 рр.) та Revue de deux Mondes (часопис із Парижа 1829–1971 рр.).

ПЕРЕХІД: РОМАНСЬКІ МОВИ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

На початку ХХ ст. на історико-філологічному факультеті працювало одинадцять кафедр, серед яких були: кафедра історії західноєвропейських літератур, порівняльного мовознавства та санскритської мови, слов'янської філології, класичної філології та ін. Велику увагу приділяли вивченню іноземних мов, традиційно це була латина, але також вивчалось декілька нових мов. Відповідно до статуту від 23 квітня 1884 р. із нових мов необхідне викладання німецької, французької, англійської та італійської. У 1901 р. було введено викладання іспанської мови. Нові мови викладались обов'язково для всіх. Багато дисциплін читались французькою мовою та латиною.

На факультеті працювали лектори французької, італійської, іспанської мов. Серед лекторів французької мови були: Я. Беленде-Баллю, Н. Пакі-де-Совіньї, автор багатьох праць, зокрема підручників із теоретичної та практичної граматики, синтаксичних таблиць та таблиць граматичних словосполучень, П. О. Дютруіль, М. І. Генні, І. Г. Мало. Викладачі іноземних мов читали курси фонетики та граматики французької мови, історію французької літератури.

Серед лекторів італійської мови були: П. О. Безсонов, Р. В. Лорензоні, автор праці «Походження італійської літературної мови», А. І. Даньїні, П. Г. Ріттер та Л. Ю. Шепелевич, який також є відомим своєю іспанофонною діяльністю. Шепелевич Лев Юліанович є автором двохтомної наукової праці, присвяченій М. де Сервантесу: «Життя Сервантеса та його твори» та «Дон Кіхот Сервантеса», статей: «Полон Сервантеса» (1894 р.), «„Дон Кіхот“ Авельянеди та питання про автора цього роману» (1899 р.). Серед його історико-літературних етюдів є декілька, присвячених творчості Вісенте Бласко Ібаньеса. Також він переклав деякі «Повчальні новели»

М. де Сервантеса, зокрема, відомий його російський переклад новели «Обманное супружество».

Про лекторів іспанської мови інформація майже відсутня. Але, відповідно до звітів про стан та діяльність Імператорського Харківського університету за 1911–1916 рр., студенти кафедри історії західноєвропейських літератур мали практичні заняття з читання та перекладу «Дон Кіхота» та новел М. де Сервантеса «Розмова двох собак» під керівництвом приват-доцента П. Г. Ріттера.

Збереглися архівні документи, з яких видно, які твори студенти читали в оригіналі та отримували завдання з перекладу. Наприклад, у 1913 р. студенти кафедри історії західноєвропейських літератур за програмою читали в оригіналі твори французьких авторів: Франсуа-Рене Шатобріана «Пригоди останнього Абенсеража», твори Альфонса Доде та італійських авторів: «Божественну комедію» та «Нове життя» Данте Аліґ'єрі, твори Антоніо Фогтацаро, сучасника на той момент.

Наведене вище доводить високий рівень викладання іноземних мов, оскільки визначена методика ґрунтується на залученні оригінальних художніх творів, які передусім зорієнтовані на носіїв-інтелектуалів. Багато викладачів були носіями мови. Для отримання посади лектора кандидати проходили серйозне випробування. Наприклад, П. Г. Ріттер отримав лектуру італійської мови ще у 1897 р., попередньо витримавши іспити на факультеті. Він мав прочитати дві пробні лекції на тему «Розвиток італійської літератури до Данте» (російською та італійською мовами). Окрім того, він мав представити факультету переклад лекції професора Кардуччі «Нарис розвитку національної літератури в Італії». Із примітками перекладача вона була надрукована в «Записках Імператорського Харківського Університету» за 1897 р.

Ще з кінця ХІХ ст. існували проекти з організації романо-германської філології. Для цього вже на той момент було достатньо викладачів. У 1901 р. факультет розробив та представив міністерству детальний проект створення четвертого спеціального відділення – романо-германської філології з його поділом на романське та германське відділення. Студенти-романісти мали вивчати романські мови, історію французької мови та історію західноєвропейських літератур. Практичним заняттям мали приділяти найбільше уваги. Але відповіді від міністерства не було отримано. Університет ще не раз звертався до міністерства із цим клопотанням, але його так і не задовольнили.

До 1917 р. «Звіти про стан та діяльність університету», з яких можна судити про роботу тих чи інших викладачів та рівень викладання мов, виходили регулярно. Звітної документації революційного періоду в архівах не збереглось. Це були непрості часи для університету, постійно змінювались ректори. Не всі викладачі могли прийняти революцію, багато викладачів-іноземців залишили університет і навіть країну.

Історико-філологічний факультет продовжував працювати ще деякий час. Але 27 лютого 1920 р. Наркомос видав Тимчасову інструкцію для губернських відділів народної освіти, в якій говорилося, що факультет юридичний та історико-філологічний треба ліквідувати. Однак фахівців – вчених, професуру і студентів – відповідно до цього призначення, залишити. Згодом, 5 липня 1920 р., за рішенням Народного комісаріату освіти УСРР, Харківський університет припинив своє існування.

На базі історико-філологічного та фізико-математичного факультетів, за наказом Наркомосу УСРР від 2 червня 1920 р., були утворені Тимчасові вищі навчальні заклади. У період 1920–1921 рр. університет називався Академія теоретичних знань, а 1921 р. заклад було реорганізовано у **Харківський інститут народної освіти (ХІНО)**, що існував до 1933 р. Протягом наступних років інститут зазнає ще декілька реорганізацій.

На факультеті професійної освіти до 1925 р. виникає соціально-економічне відділення з історичною та літературно-лінгвістичною секціями.

У 1926–1927 рр. відокремили літературно-лінгвістичну секцію й утворили відділ літератури.

Особливістю освіти того часу було масове утворення науково-дослідних кафедр при вищих навчальних закладах. Часто вони були відокремлені від навчального процесу, розвивались незалежно, іноді з них формувались самостійні дослідницькі заклади.

При ХІНО відкривають науково-дослідну кафедру мовознавства. У 1925 р. завідувачем кафедри та керівником секції порівняльного мовознавства стає П. Г. Ріггер. Раніше, у 1922 р., він розробив та опублікував курс «Вступ до романського мовознавства». У період з 1925 р. він більше цікавиться сходознавством та санскритологію, відкриває курси східних мов. Але також продовжує займатись романською філологією.

Що стосується кафедр ХІНО, які займались навчальною діяльністю й готували спеціалістів, слід зазначити, що вивченню іноземних мов приділялось не дуже багато уваги. У цей період найбіль-

шу популярність мала німецька мова, яка викладалась тоді майже в усіх вищих закладах Харкова, чого не можна, на жаль, сказати про французьку, яку викладали далеко не в кожному закладі один-два викладачі.

У записках ХІНО імені О. О. Потебні за 1926 р. наводиться стаття професора Л. А. Булаховського «Лінгвістика на факультеті Профосу ІНО», в якій він рекомендує певний склад лінгвістичних дисциплін, серед яких сучасні іноземні мови: у першу чергу – німецька, у другу – французька та англійська. Але в записках ХІНО за 1927 р. серед викладачів, які читали нові мови, було декілька викладачів німецької, лише один – англійської (А. Р. Пельтцер) і жодного викладача французької. Така сама ситуація простежувалась і в 1928 р. У списку наукових праць співробітників ХІНО за ці роки не подається жодної статті харківських викладачів, присвяченої романській філології. Трапляються лише статті з точних наук, які написані французькою мовою.

Проте навіть за таких несприятливих умов, у 1927 р. у Харкові Микола Іванов видає скорочений переклад з іспанської українською мовою роману «Вигадливий ідальго Дон Кіхот з Ламанчі», який він зробив спеціально для дітей. Він також перекладав українською твори Бласко Ібаньеса, Рамона Сендера. Завдяки йому український переклад твору Франциска де Кеvedо «Історія життя пройди на ім'я Дон Паблос» побачив світ навіть раніше за російський.

В адресному довіднику «Весь Харків» на 1929 р. серед викладачів факультету професійної освіти згадувався і П. Г. Ріттер як викладач нової мови, однак якої саме – не уточнюється.

У 1930–1933 рр. після низки трансформацій із ХІНО виділилися два інститути («Педагогічний інститут професійної освіти» та «Фізико-хіміко-математичний інститут»), об'єднані 1933 р. у Харківський державний університет.

У 1933 р. Рада Народних Комісарів УРСР ухвалила рішення про відновлення діяльності Харківського університету. 1 вересня того ж року розпочали працювати вісім факультетів. Серед них був факультет філологічної спрямованості – літературно-мовний. Там готували лише спеціалістів української та російської мов, української та російської літератур і загальної літератури. У «Звіті Харківського університету імені О. М. Горького» за 1934–1935 навчальний рік у списку викладачів значаться декілька, що викладали на різних факультетах: німецьку – сім прізвищ, англійську – два. Але не наведено жодного викладача французької і тим більше італійської чи іспанської мов.

Водночас із ХІНО у Харкові з 1930 р. існує відділення іноземних мов і літератури **Київського інституту народної лінгвістичної освіти** (КІНЛО). 1934 р. КІНЛО був остаточно переведений до Харкова, у ньому були лише два факультети – англійський та німецький.

1935 р. інститут було названо **Харківським педагогічним інститутом іноземних мов**, який налічував три факультети: німецької, англійської та французької мов. Інститут готував як учителів, так і перекладачів на спеціальному перекладацькому відділенні.

У 1935 р. при інституті було відкрито робітфаки за тими ж спеціальностями, які проіснували до 1938 р.

Пізніше було створено вечірній інститут підвищення кваліфікації. При інституті було організовано вчительський інститут, який готував вчителів іноземної мови для 5–7 класів.

У 1937 р. було відкрито заочне відділення за всіма спеціальностями та аспірантуру.

У 1930-х рр. в інституті навчалось близько 1000 студентів і 20 аспірантів. Професорсько-викладацький склад налічував 140 осіб. Але у Харкові тоді не було жодного доктора наук з іноземної філології, тому роботами аспірантів керували московські та ленінградські професори: А. І. Смірницький, М. Ф. Сергієвський, М. М. Гухман та інші відомі лінгвісти.

У 1941 р. інституту було присвоєне ім'я Н. К. Крупської. У зв'язку з початком війни інститут евакуювали до міста Маркс у Саратовській області, на трьох факультетах працювало тринадцять кафедр, зокрема кафедра романської філології та сучасної французької мови.

ВІДРОДЖЕННЯ: РОМАНІСТИКА У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ

Напередодні Великої Вітчизняної війни у Харківському університеті в галузі філології працювала виключно кафедра мовознавства під керівництвом академіка Леоніда Арсенійовича Булаховського. У галузі іноземного мовознавства наукова робота того періоду була насамперед зосереджена навколо вивчення робіт іноземних класиків.

Із перших днів Великої Вітчизняної війни робота усіх структурних підрозділів була орієнтована на оборону країни; за таких умов факультети гуманітарного циклу розпочали розробку тем, спрямованих на виховання патріотизму, стійкості та мужності. Уже в липні більшість викладачів, співробітників та студентів були вимушені припинити викладацьку та наукову діяльність, увійшовши до лав університетського ополченського батальйону.

Із 24 жовтня 1941 р. Харківський державний університет імені О. М. Горького частково був евакуйований до м. Кзил-Орда (Казахстан). У створеному на базі Харківського та Київського університетів «Об'єднаного Українського державного університету» з 10.12.1941 р. працював лише філологічний факультет під керівництвом декана М. П. Легавка, окремого факультету іноземних мов не існувало.

В окупованому Харкові залишилася більша частина викладацького складу, співробітників та студентів Університету, який із 24.10.1941 р. знаходився під німецьким керівництвом та був «власністю» так званої «Великої Німеччини». Серед відділень гуманітарного профілю продовжував існувати історико-філологічний факультет, який здійснював навчання студентів, проте наукові дослідження не проводилися порівняно з довоєнними роками.

Харківських науковців, які займалися іноземною філологією та працювали чи навчалися в Харківському педагогічному інституті іноземних мов імені Н. К. Крупської, було також евакуйовано

до м. Маркс Саратовської області. Кафедри романської філології і сучасної французької мови було перетворено на кафедру французької мови, якою керувала доцент **Єлизавета Порфірїївна Мартъянова**. Незважаючи на вкрай важкі умови праці та скорочені навчальні плани, до переліку дисциплін входили окремі аспекти вивчення французької мови: практика, фонетика, граматики, а також військовий переклад, переклад з іноземної мови, переклад з російської мови, лексикологія, історія мови, стилістика. У 1943 р. ХДПШМ імені Н. К. Крупської повернувся з евакуації та поновив свою діяльність у Харкові. Паралельно тривала робота філії в м. Маркс, остаточну реевакуацію якої було завершено в серпні 1944 р. Щоб інститут не було розформовано, студентам, які не встигли одержати дипломи, та викладачам, які не виїхали у м. Маркс, надсилали листи з запрошенням повернутися до інституту. Завідувачем кафедри французької філології залишилася Є. П. Мартъянова, а кафедру французької мови очолив учасник Великої Вітчизняної війни доцент М. М. Пугачов. Із 1947 р. в інституті було знов відкрито аспірантуру за спеціальностями «англійська філологія» і «французька філологія», а з 1948 р. – за спеціальністю «Методика викладання іноземної мови». Аспірантуру пройшли майбутні викладачі ХДУ: Б. І. Малаховська, Ш. К. Лібін, Л. М. Курченко (Мацкова), Н. М. Анютіна, а також О. А. Гальперіна. На науковій конференції 1950 р., присвяченій 20-річчю інституту, було видано перший за повоєнні роки том наукових записок, який мав сім статей. Окремо було опубліковано збірку студентських наукових праць. У 1956 р. на стаціонарному відділенні інституту було запроваджено підготовку вчителів широкого профілю, а саме на факультеті французької мови – вчитель французької та української мови і літератури. У зв'язку з запровадженням другого профілю було встановлено п'ятирічний термін навчання.

Після визволення Харкова 23 серпня 1944 р. почалося відновлення Харківського університету. У листопаді 1944 р. розпочався навчальний процес у реевакуйованому університеті, було відновлено історико-філологічний факультет, повертався викладацький колектив, поступово відновлювалася просвітницька та наукова робота. Тематику наукового пошуку викладачі підпорядковували справі відбудови зруйнованого господарства. Викладацький склад почав працювати над підготовкою до видання підручників і навчальних посібників для вищої та середньої школи, враховуючи гостру потребу ВНЗ республіки в навчальній літературі.

У повоєнне десятиріччя 1945–1955 рр. першочерговими завданнями університету було визначено формування викладацьких ка-

федр та розширення набору студентів. Проте організація навчального процесу й далі відбувалась у досить складних умовах. Так, філологічний факультет займав частину приміщення 27-ої лікарні по вул. Раднаркомівській. Після передачі університету зруйнованого приміщення Будинку Проектів на площі ім. Держинського поступово став налагоджуватись навчальний процес. Керівництво університету постало перед проблемою: кадровий склад викладачів слід зміцнити докторами і кандидатами наук. Саме це зумовило структурні перебудови університету, після яких в 1945–1949 рр. сформувався власне філологічний факультет.

1949 р. у навчальній структурі університету з'явився новий факультет – іноземних мов, який складався з трьох відділень: англійської, німецької і французької філології. У 1950 р. він отримав назву факультету романо-германської філології, деканом був призначений доц. А. С. Колодяжний.

Факультет іноземних мов було створено у складі Харківського державного університету незалежно від Харківського педагогічного інституту іноземних мов імені Н. К. Крупської, який проіснував з 1930 р. по 1956 р. Три кафедри іноземних мов діяли як самостійні підрозділи в університетській структурі. Завідувачем кафедри французької мови було призначено **М. А. Шитову**. Кафедра іноземних мов забезпечувала повноцінний навчальний процес на всіх факультетах. Укомплектовані здебільшого викладачами старшого покоління, кафедри у період 1945–1955 рр. не могли розгорнути плідної науково-дослідницької роботи.

Університетська освіта цього періоду передбачала залучення студентів до наукового пошуку, участь у виконанні тем кафедральної дослідницької роботи. У 1946 р. відродилася діяльність студентського наукового товариства. Ціла плеяда гуртківців по завершенню університету очолила його підрозділи.

Викладач французької мови **КОЛЕСНИК ДОМІНІКІЯ ТРОХИМІВНА** (1882 р. н.) закінчила ХДПШМ у 1938 р., працювала на кафедрі французької мови ХДУ з 01.08.1939 р. по 1941 р. та з 01.09.1943 по 26.08.1948 р.

Викладач французької мови **МИГИЛЕВСЬКА ОЛЕКСАНДРА ВАСИЛІВНА** (1890 р. н.) закінчила ХДПШМ у 1941 р. за спеціальністю «Французька мова», працювала на кафедрі французької мови ХДУ з 10.09.1938 р. по 20.10.1941 р. та з 01.09.1943 по 26.08.1956 р.

Завідуюча кафедрою, доцент **ШИТОВА МАРІЯ АНДРІЇВНА** (1893 р. н.) у 1928 р. закінчила Харківський технічний інститут, після якого пройшла педагогічні курси у Парижі за спеціаль-

ністю «Викладач французької мови»; працювала в Університеті з 01.09.1943 р., займала посади доцента та завідувача кафедри. Наукова робота доц. М. А. Шитової була зосереджена на французькій математичній термінології, висновки якої широко відомі французьким лінгвістам.

Викладач французької мови **ЛЕВИЦЬКА ВІРА ГЕОРГІЇВНА** (1893 р. н.) працювала на кафедрі французької мови ХДУ з 15.10.1949 по 01.09.1956 р.

Старший викладач **ЧУНІКІНА НІНА ПЕТРІВНА** (1895 р. н.) закінчила ХДПШМ у 1938 р., працювала на посаді старшого викладача кафедри французької мови ХДУ з 1940 р. по 1941 р. та з 1943 р. по 1956 р.

Старший викладач **РАЙСЬКА НІНА ГЕОРГІЇВНА** (22 грудня 1904 р. н.) у 1938 р. закінчила Ленінградський державний педагогічний інститут іноземних мов (французька мова), отримала диплом із відзнакою. З 1938 р. по 1941 р. працювала викладачем 2-го ЛДПШМ; під час війни була евакуйована з Ленінграда на Урал, у Свердловську область. Із 1951 р. працювала викладачем Єреванського педагогічного інституту іноземних мов, а з вересня 1952 р. – викладач кафедри французької філології ХДУ; з 1958 р. по 1974 р. – старший викладач кафедри французької філології ХДУ.

Викладач **НЕЧИПОРЕНКО ВІРА ФЕДОРІВНА** (1920 р. н.) закінчила ХДПШМ у 1940 р., працювала на кафедрі французької мови ХДУ викладачем з 1949 р.

Викладач **МИХАЙЛОВА ОЛЬГА МИКОЛАЇВНА** (1930 р. н.) закінчила ХДПШМ у 1952 р., працювала на кафедрі французької мови ХДУ з 17.12.1954 р. по 16.01.1958 р. лаборантом кафедри французької мови, потім викладачем французької мови.

Викладач **ОЛЕЙНИКОВА МАЙЯ МАКСИМІВНА** закінчила ХДПШМ у 1951 р., працювала викладачем кафедри французької мови ХДУ з 01.09.1955 р. по 26.08.1958 р.

У другій половині 1950-х рр., після смерті Сталіна та припинення масових репресій, відбулася політична демократизація всього суспільства, було оголошено курс мирного співіснування, що відкрило нові можливості для розвитку наукових і культурних зв'язків та міжнародного туризму. Відбулася переорієнтація на підготовку кадрів із гуманітарних спеціальностей.

У 1956 р. було закрито Харківський педагогічний інститут іноземних мов імені Н. К. Крупської, а його викладачі та студенти частково перейшли до університету. У 1956–1957 навч. р. факультет

тет іноземних мов з відділеннями англійської, німецької та французької філології було перетворено на відділення романо-германської філології філологічного факультету. Останній випуск на цьому відділенні відбувся в 1958–1959 навч. р. (як однієї з 65 кафедр університету).

Формально ХПШМ існував до червня 1960 р., тобто до моменту його передачі відповідно до наказу Міністра вищої та середньої освіти УРСР та Міністра освіти УРСР №266/98 від 31 травня 1960 р. до складу Харківського державного університету на правах факультету іноземних мов. Це було зумовлено необхідністю упорядкувати систему підготовки вчителів для шкіл Української РСР.

Лише під ректорством проф. Володимира Федоровича Лаврушина у 1960 р. було відновлено діяльність факультету іноземних мов у межах програми з удосконалення структури (1960–66 рр.). Політичний вплив СРСР у світі, розвиток широких економічних і зовнішньополітичних зв'язків викликали підвищений інтерес до вивчення іноземних мов у школі та ВНЗ. Унаслідок цього у 1960 р. в університеті було відновлено факультет іноземних мов. З 1 вересня 1960 р. ХПШМ фактично є складовою частиною Харківського державного університету, а його викладачі й співробітники перейшли до складу факультету іноземних мов. Очолював факультет досвідчений педагог-методист доц. Микола Федорович Богатов, колишній ректор ХПШМ.

У 1960 р. на факультеті іноземних мов було три випускові кафедри, одна з яких – французької філології (завідувач – доц. Є. П. Март'янова, пізніше – ст. викл. Н. М. Анютіна). Народження кафедри французької філології пов'язано з заснуванням Українського інституту лінгвістичної освіти. У 1966 р. було відкрито перекладацьке відділення, на яке приймали тільки чоловіків (перший випуск – 1971 р.).

Одним із перших керівників кафедри французької (романської) філології була кандидат філологічних наук Март'янова Єлизавета Порфиріївна, випускниця Сорбонни, людина високоосвічена, яка мала чотири вищих освіти. Існує легенда, що коли вона їхала поїздом із Франції, її спитали, де вона так добре вивчила російську мову.

У 1963 р. відбулося остаточне переселення Університету до нового корпусу: 1 вересня останнім переїхав факультет іноземних мов.

У 1960–1970-х рр. у центрі уваги викладачів факультету було вивчення лексичних і граматичних особливостей мови та її варіантів.

На факультеті була створена проблемна група (філія сектора лєнінградського відділення інституту мовознавства АН СРСР), яка плідно працювала над структурно-ймовірнісним аналізом мови. Здобутки цієї групи науковців мали важливе значення для розв'язання проблеми машинної обробки літературного тексту і математичного та машинного перекладу. Викладачі факультету далі розробляли традиційні питання з методики й психології навчання іноземним мовам. Наприклад, праці доц. М. А. Шитової про французьку математичну термінологію були відомі французьким лінгвістам. Результатом порівняльного аналізу вивчення російської та іноземних мов стала робота Є.П. Март'янової «Французькі прислівники та їхні відповідники у російській мові» (1964 р.).

Багато зусиль було спрямовано на створення навчальних посібників. Взагалі, науково-дослідна та просвітницька діяльність на факультеті іноземних була досить різноманітною. У 60–70-х рр. у місті був дуже популярним клуб друзів французької мови, який було організовано за ініціативою Давидова Олега Івановича, усі заходи в межах якого проходили французькою мовою, що сприяло підвищенню рівня іншомовної підготовки студентів та молоді.

У 50–60 рр. на факультеті тривають як традиційні наукові дослідження в галузі методики й психології навчання іноземним мовам, так і нові галузі: порівняльні дослідження рідної та іноземної мов (Є. П. Март'янова), спеціальна термінологія іноземних мов (М. А. Шитова).

Завідуюча кафедрою французької філології **МАРТ'ЯНОВА ЄЛИЗАВЕТА ПОРФИРІЇВНА** (1894 р. н.) у 1912 р. вступила до Харківської вищої жіночої колегії, з 1912 р. до 1913 р. навчалась на Демидовських педкурсах іноземної мови у Сорбонні. З 1913 р. по 1920 р. викладала французьку мову у Третій чоловічій гімназії, пізніше – у технікумі та інституті залізниці. Із 1934 р. починає викладати французьку мову в ХДПШМ, водночас працюючи завідуючою кафедрою інституту залізниці. З 1935 р. по 1941 р. Є. П. Март'янова – завідуюча кафедрою французької філології ХДПШМ. З 1939 р. по 1941 р. вона також обіймає посаду завідуючої французького відділення – декана французького факультету. У 1940 р. стає доцентом кафедри, а в 1943 р. здобуває ступінь кандидата філологічних наук. У роки війни, під час евакуації Є. П. Март'янова є водночас деканом та завідуючою кафедрою французької мови та філології ХДПШМ. З 1944 р. до 1949 р. у реєвакуйованому інституті вона працює деканом факультету французької мови та завідуючою кафедрою французької філології.

1950 р. Є. П. Мартьянова викладає французьку мову в ХДУ і на новому факультеті романо-германських мов обіймає посаду завідуючої кафедрою французької мови до часу ліквідації цього факультету. Потім із 1955 р. вона очолює кафедру французької філології та перебуває на цій посаді до виходу на пенсію в 1968 р.

Ст. викладач кафедри французької філології З. О. Веприцька згадує: *«Єлизавета Порфиріївна Мартьянова була дуже вимогливим, але справедливим викладачем. Вела практичні заняття на старших курсах та читала теоретичну граматику. Студенти називали її „три літературні приклади“, тому що на кожне, навіть найменше, правило треба було знайти три літературні (обов'язково літературні) приклади. Ми, студенти, зубрили уривки з класики. Читати лекцію з теоретичної граматики Єлизавета Порфиріївна починала, ледве переступивши поріг аудиторії та привітавши студентів. Під час війни Єлизавета Порфиріївна евакуювалась разом із ХДПІМ до Маркштадту. У ті часи було холодно, голодно. Зі скрутного становища виходили, як могли. Щоб протопити „буржуйку“, ламали паркани. Є. П. Мартьянову дуже шанували і студенти, і викладачі, а також адміністрація. До її думки завжди прислухалися».*

Є. П. Мартьянова була депутатом районної (1935–1940 рр.) та міської ради депутатів трудящих (1940–1947 рр.). Нагороджена численними почесними грамотами, медаллю від Президії Верховної Ради СРСР (1945 р.), знаком «Відмінник народної освіти» (1951 р.). Є. П. Мартьянова відома як дослідник українсько-французьких відповідників. Наукові дослідження присвятила порівняльному вивченню російської та французької мов. Найвідоміша книга Є. П. Мартьянової – «Французькі прийменники та їхні відповідники у російській мові».

Старший викладач **ЗЕЛЬЦЕР ІДА ЗУСІВНА** (1915 р. н.) народилась у місті Смотрич Кам'янець-Подільської області. Із 1935 р. по 1939 р. навчалась у ХДПІМ і закінчила його з дипломом із відзнакою та отримала кваліфікацію викладача французької мови вищої школи. З 1939 р. по 1941 р. викладала в ХДПІМ французьку мову. Під час війни разом з об'єднаним українським університетом перебувала у місті Кзил-Орда та викладала французьку мову. З 1944 р. працювала в ХДПІМ викладачем та навчалась з 1944 р. по 1945 р. заочно на історичному факультеті ХДУ. З 1953 р. по 1955 р. працювала погодинно в університеті, потім з 1960 р. викладала в ХДУ французьку мову та історію французької мови на посаді старшого викладача кафедри французької мови.

Викладач **МАЛАХОВСЬКА БЕРТА ІЛІВНА** (1915 р. н.) закінчила ХДПШМ за спеціальністю «Викладач французької мови», у 1940 р. – аспірантуру. З 1960 р. працювала викладачем кафедри французької мови.

Старший викладач **ДЕГТЯРЬОВ ВОЛОДИМИР АНДРІЙОВИЧ** (1918 р. н.) закінчив ХДПШМ у 1940 р. за спеціальністю «Викладач французької мови», працював на посаді старшого викладача кафедри французької філології ХДУ з 01.07.1960 р.

Старший викладач **ГАЛЬПЕРІНА ОЛЬГА АНДРІЇВНА** (1919–2015 рр.) народилася у Рязані, 1941 р. закінчила перший Московський інститут іноземних мов, одержавши кваліфікацію вчителя французької мови. Під час Великої Вітчизняної війни, з 1942 р., знаходилась у діючій армії. Спочатку була евакуйована до Казахстану, де працювала електрозварницею в паровозному депо станції Джамбул. Влітку 1942 р. добровільно пішла на фронт. Вона дуже хотіла бути снайпером та захищати Батьківщину зі зброєю в руках. Але у військкоматі Джамбулу сказали, що на фронті потрібні електрики, тому вона працювала лінійним зв'язківцем спеціального формування Связьрем-10, яке здійснювало ремонт ліній зв'язку на Західному, Воронежському та Першому Українському фронтах. Фронтний шлях Ольги Андріївни почався з Підмосков'я і далі на захід: Воронеж, Белгород, Полтава, Лубни, Київ, Шепетівка, Подволочиськ, Львів, Краків. Перемогу зустріла в німецькому місті Лігніці (нині місто Легниця у Польщі).

З 1948 р. по 1949 р. працювала лаборантом кафедри французької мови ХДПШМ, у 1949 р. вступила до аспірантури кафедри французької філології ХДПШМ, але за станом здоров'я мусила залишити аспірантуру у 1951 р. З 1958 р. по 1960 р. працювала викладачем французької мови в ХДПШМ, із закриттям інституту перейшла у 1960 р. до кафедри французької філології факультету іноземних мов ХДУ, де працювала викладачем (1960–1965 рр.), старшим викладачем (1965–1975 рр.) кафедри французької філології ХДУ.

Викладач **М'ЯСНИКОВА АНТОНІНА СЕМЕНІВНА** (1919 р. н.) народилася у м. Лисково Горьківської області (нині Нижньогородська). Під час Великої Вітчизняної війни працювала медсестрою в медичному санітарному батальйоні. Вона врятувала незліченну кількість життів. Після війни закінчила французьке відділення ХДПШМ, отримавши диплом референта-перекладача. З 1948 р. по 1951 р. – навчання в аспірантурі. Із вересня 1951 р. працювала викладачем французької мови в ХДПШМ, потім у ХДУ на факуль-

теті французької філології (з 1960 р. до 1977 р.). 1977 р. вийшла на пенсію.

Старший викладач **ЛІБІН ШАРЛО (ШАРЛЬ) КАЛМЕНОВИЧ** (1921 р. н.) народився у Парижі, у 1929 р. з матір'ю-комуністкою емігрував до Радянського Союзу. У 1939 р. вступив до Харківського педагогічного інституту іноземних мов імені Н. К. Крупської. У 1942 р. у м. Маркс закінчив інститут за фахом «Французька мова», потім аспірантуру ХДПШМ. З 1943 р. працював викладачем, а з 1948 р. – старшим викладачем кафедри французької мови. Його викладачами в інституті були Є. П. Мартьянова і С. І. Тутаєва. З 1960 р. працював викладачем, старшим викладачем кафедри французької мови та літератури.

Старший викладач **МАЦКОВА (КУРЧЕНКО) ЛІДІЯ МИКОЛАЇВНА** (1921 р. н.) народилася у с. Богородичне Слов'янського району Донецької області, з 1939 р. по 1943 р. навчалася в ХДПШМ на відділенні французької мови. На початку Другої світової війни працювала у польовому шпиталі. У 1943–1944 рр. була секретарем навчальної частини ХДПШМ у м. Маркс, з 1944 р. до 1947 р. – аспіранткою ХДПШМ при кафедрі романо-германської філології. З 1944 р. до 1962 р. працювала викладачем ХДПШМ, а з 1962 р. по 1982 р. – старшим викладачем кафедри французької філології ХДУ. У період роботи завідуючої кафедри Н. М. Анютіної у Франції, кафедрою 3 роки керувала саме Л. М. Мацкова. Мала університетський диплом, кваліфікацію педагога французької мови середньої школи з правом викладання в вищій школі та (персональне) звання учителя середньої школи. Читала лекційний курс теоретичної граматики, вела практику мови на старших курсах, була заступником секретаря партбюро факультету. У 1970 р. нагороджена Почесною грамотою Міністерства вищої освіти УРСР.

Старший викладач **ТУРГЕНЄВА ТЕТЯНА ІЛАРІОНІВНА** (1923 р. н.) народилася у м. Бобринець Кіровоградської області, у 1944–1945 рр. – слухач військового інституту іноземних мов у Москві, з 1944 р. – слухач перекладацького відділення факультету західних мов. У 1945 р. – перекладач тренувального табору, у 1946 р. – перекладач у Баден-Бадені. У 1947–1949 рр. – навчалася у педагогічному інституті в Москві, у 1949–1950 рр. – закінчила 4–5 курси ХДПШМ. У 1950–1955 рр. – викладач ХДПШМ, 1956–1962 рр. – викладач в інституті інженерів комуністичного будівництва. З 17.10.1962 по 1975 р. – викладач французької мови на факультеті іноземних мов, потім старший викладач кафедри французької філології (1975–1978 рр.).

Старший викладач **КОРОБОВА МАРТА БОРИСІВНА** (1926 р. н.) народилася у Волгограді, навчалась спочатку у Ленінградському педагогічному інституті іноземних мов на французькому відділенні (з 1948 р. по 1951 р.). Працювала у тому ж інституті асистентом кафедри французької мови з 1951 р. по 1953 р. З 1956 р. по 1962 р. викладала французьку мову в ХДУ на кафедрі французької мови. У 1964 р. закінчила з відзнакою дворічні курси з підготовки фахівців вищої кваліфікації. З 1965 р. по 1974 р. працювала викладачем кафедри французької філології. З 1974 р. по 1982 р. – старшим викладачем цієї ж кафедри. Вела теоретичні лекційні курси зі стилістики французької мови та теорії перекладу. Була членом художньої ради Клубу інтернаціональної дружби. Працювала над дисертацією «Про критерії адекватності віршового перекладу».

МІНКІН ЛЕВ МИХАЙЛОВИЧ (1928 р. н.) у 1954 р. закінчив факультет іноземних мов Харківського університету. Був направлений працювати у м. Самарканд Узбецької РСР. У Самаркандському університеті займав посаду викладача, старшого викладача, завідувача кафедри французької мови (до 1964 р.). У 1960–61 рр. – аспірант Ленінградського педагогічного інституту імені О. І. Герцена, де у 1961 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Категорія заперечення у сучасній французькій мові». Із 1964 р. – завідувач кафедри іноземних мов Українського інституту підвищення кваліфікації лікарів (тепер: Академія післядипломної медичної освіти м. Харків). У 1981 р. захистив докторську дисертацію на тему «Функціональні типи складних речень у сучасній французькій мові» в інституті Мовознавства АН СРСР. У 1989–90 рр. – професор кафедри слов'янських мов університету Антананаріву республіки Мадагаскар.

З 1992 р. Л. М. Мінкін – завідувач кафедри романських мов Харківського державного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, професор кафедри французької мови Київського лінгвістичного університету, професор кафедри ділової іноземної мови та перекладу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Автор 125 наукових праць, серед яких монографії «Комунікативні типи складних речень у сучасній французькій мові» (1974 р.), «Можливості реалізації граматичної системи французької мови» (1987 р.), «Взаємозв'язок мовних і розмовних тенденцій у французькій граматиці» (1989 р.), автор циклу статей про граматичну систему французької мови в журналі «Іноземні мови у школі» (1980–1985 рр.).

Л. М. Мінкін підготував міцну наукову зміну – кандидатів філологічних наук в Україні та Росії.

Викладач **ТРУТЕНЬ СВИТЛАНА ДМИТРІВНА** (1929 р. н.) закінчила ХДПШМ у 1953 р., працювала на кафедрі французької мови ХДУ з 1960 р. по 1962 р.

Викладач **СЕРЖАН ЛЕОНІД СТЕПАНОВИЧ** (1932 р. н.) закінчив ХДУ в 1955 р., у період 1956–1957 рр. та 1960–1962 рр. викладав французьку мову на кафедрі французької філології. Із середини 60-х рр. переїхав до Москви, де працював в Інституті іноземних мов імені М. Тореза і на радіо в передачах французькою мовою, що віщають на франкомовні країни.

Викладач **ДАЩУК ЛЮДМИЛА АНДРІЇВНА** (1934 р. н.) закінчила ХДУ у 1957 р., працювала на підготовчому факультеті, кафедрі французької мови з 01.10.1961 р.

Старший викладач **ГАВРИЛОВА АННА ІВАНІВНА** (1936 р. н.) народилася у Франції, м. Ліон, 1956 р. вступила на заочне відділення філологічного факультету (українська мова та література) ХДУ. У 1960 р. перевелась на стаціонарне відділення факультету іноземних мов. 1962 р. закінчила факультет іноземних мов і працювала викладачем французької мови спочатку на загальній кафедрі університету, а з квітня 1971 р. – на факультеті іноземних мов на кафедрі французької філології. З січня 1974 р. по 1995 р. працювала старшим викладачем кафедри та заступником декана факультету. Окрім професійної діяльності, взагалі, займала активну життєву позицію – була чемпіонкою України з лижного спорту та греблі, секретарем Харківського відділення Спілки дружби СРСР – Франція, читала лекції по лінії товариства «Знання». У 1981 р. закінчила мовні курси у Франції, у Греноблі. Закінчила аспірантуру при Ленінградському інституті мовознавства АН СРСР. У останній час викладала на п'ятому курсі французького відділення кафедри французької філології. Працювала над дисертацією «Порівняльний аналіз російської і французької спортивної лексики», є автором чотирьох методичних посібників із домашнього читання.

Викладач **ВИШНЕВСЬКА (БУЛАТОВА) МАРИНА ІВАНІВНА** (1936 р. н.) народилась у Франції у м. Арсантьє. Із 1936 р. по 1955 р. – працювала у Франції, із 1956 р. по 1960 р. – у ХДПШМ, із вересня 1960 р. до червня 1961 р. – студентка ХДУ. Отримала кваліфікацію викладача французької мови середньої школи. Із 1961 р. по 1962 р. – викладач на кафедрі французької філології.

Викладач **ВИШНЕВСЬКА (ПЕРЕСАДА) НАТАЛІЯ ІВАНІВНА** (1936 р. н.) народилась у м. Арсантьє (Франція), потім її сім'я

у 50-ті роки переїхала до Радянського Союзу. З 1956 р. по 1961 р. Н. І. Вишневська навчалась у ХДУ на факультеті іноземних мов (на французькому відділенні), із 1961 р. по 1971 р. працювала на кафедрі французької філології та мови на посаді викладача, з 1966 р. викладала також на підготовчих курсах університету.

Старший викладач **М'ЯЧИКОВ АНАТОЛІЙ МИКОЛАЙОВИЧ** (1937 р. н.) народився у Харкові, з 1956 р. по 1961 р. навчався на французькому відділенні ХПШМ імені Н. Крупської, отримав диплом із відзнакою та кваліфікацію викладача французької та української мови та літератури. У 1961 р. почав працювати викладачем французької мови на кафедрі французької філології ХДУ.

З 1962 р. по 1963 р. пройшов службу в армії, з 1969 р. по 1971 р. перебував у закордонному відрядженні в Алжирі. Із 1976 р. по 2003 р. працював старшим викладачем кафедри французької філології, був членом комісії з атестації та успішності. Надрукував 6 розгорнутих планів-конспектів, контрольних завдань та завдань для заочного відділення. Випустив декілька методичних розробок для студентів кафедри французької філології.

Завдяки спогадам Нестеренко Олени Іванівни в «історії» залишилися постаті викладачів М. Г. Фастиковського, М. М. Базіліна, Л. С. Мазур, відомості про яких «зникли» з архівів університету.

ФАСТИКОВСЬКИЙ МИХАЙЛО ГЕОРІЙОВИЧ був однією з найцікавіших особистостей факультету. Родом із Болгарії, він працював у Харкові багато років. Повертаючись до СРСР, трагічно загинув під час авіакатастрофи в аеропорті Внуково 1968 р.

БАЗІЛІН МИКОЛА МИХАЙЛОВИЧ працював на кафедрі у 60-х рр. Він народився у Франції, тому чудово володів французькою мовою. Свою професійну кар'єру Микола Михайлович присвятив перекладознавству: займався перекладами, розробив і викладав спеціальний курс технічного перекладу. 1970 р. залишив роботу в університеті та остаточно перейшов до перекладацької діяльності, зайнявши відповідну посаду у Торгівельній палаті.

МАЗУР ЛЮДМИЛА САМОЙЛІВНА (1922 р. н.) багато років працювала лаборантом кафедри романської філології та перекладу. Народилася у Москві. Французьку мову вивчала під час навчання у Московському державному педагогічному інституті іноземних мов, який закінчила у 1947 р. (без диплому). Пізніше переїхала до Харкова, де у 1950 р. закінчила ХДПШМ, вийшла заміж, а у 1960 р. почала працювати викладачем французької мови в Університеті. Паралельно виконувала обов'язки старшого лаборанта, керувала роботою фонокабінету. Колеги справедливо називали її «душею

кафедри»: вона організовувала не лише професійне життя колективу кафедри, але й розважала його різноманітними культурними заходами. Трагічно загинула в результаті нещасного випадку восени 1982 р.

У 1965 р. на факультеті був здійснений перший набір на новостворене перекладацьке відділення, на яке перші роки зараховували лише юнаків. І тільки значно пізніше почали допускати і дівчат.

У 1967 р. завідуючою кафедрою стала **АНЮТІНА НАТАЛІЯ МИКИТІВНА**, яка керувала кафедрою до 1985 р. Під час роботи Наталі Микитівни у Франції протягом трьох років кафедрою керувала **МАЦКОВА ЛІДІЯ МИКОЛАЇВНА**.

У цей період у центрі уваги викладачів кафедри було вивчення лексичних і граматичних особливостей мови та її варіантів. Викладачі кафедри продовжували розробляти традиційні питання методики та психології навчання іноземним мовам. Науково-дослідницька діяльність на кафедрі французької філології була різноманітною.

На початку 80-х рр. сформувалися такі наукові напрями: проблеми міжкультурної комунікації; варіативність мовленнєвих засобів; структурно-семантичні та прагматичні особливості мовлення; системність у романських мовах; людина та мовленнєва діяльність.

Завідувача кафедрою, декан факультету **АНЮТІНА НАТАЛІЯ МИКИТІВНА** (1921 р. н.) закінчила аспірантуру Московського інституту іноземних мов імені М. Тореца. Протягом довгих років була деканом факультету іноземних мов ХДУ.

Викладачі кафедри досконало володіли своїм предметом, що неодноразово відмічалось носіями французької – французькими лекторами. Багато випускників кафедри працювали і працюють за кордоном у вищих навчальних закладах і середніх школах, і завжди їхні знання, здобуті в університеті В. Н. Каразіна, одержували схвальні відгуки у франкофонному середовищі. Ці традиції впроваджуються новими поколіннями викладачів, які майже усі вийшли зі стін університету імені В. Н. Каразіна.

ВЛАСЕНКО ЛЮДМИЛА ДМИТРІВНА (1944 р. н.) народилась у с. Братениця Богодухівського району Харківській області, з 1961 р. по 1966 рр. навчалась на факультеті іноземних мов на французькому відділенні. Із 1970 р. по 1972 р. працювала за погодинною оплатою, у період з 1972 р. до 1977 р. працювала старшим ла-

борантом, а з 1977 р. зарахована до штату факультету, член профбюро факультету іноземних мов, багаторічний профорг кафедри французької філології, член клубу друзів французької мови.

Викладач **ДЕ ГІНС КАМІЛЬ** (1945 р. н.) народився у Брюсселі, 1963 р. переїхав із батьками в СРСР. У 1964–1969 рр. навчався у ХДУ, отримав кваліфікацію філолога, викладача французької мови, володів французькою, нідерландською, англійською мовами. У 1969–1970 рр. працював погодинним викладачем у ХПІ. 1971–1972 рр. – молодший науковий співробітник по НІСУ ХДУ. 1972–1973 рр. – викладач французької мови погодинно у ХДУ, а також викладач трирічних курсів іноземних мов. Був активним громадським діячем на факультеті: учасник художньої самодіяльності в університеті, член Художньої ради кафедри французької філології, учасник клубу друзів французької мови, член авторського активу французької стінгазети. Брав активну участь у СНТ. Організував разом із колегами Г. Ф. Уткіною та А. Т. Устименком на громадських засадах підготовчі курси для абітурієнтів. Викладав фонетичний курс, практичні заняття, ТПП, а також курс технічного перекладу. Начитував на магнітну стрічку фонетичний курс. Проводив дослідження, які відбилися в роботах «Освіта Галлії», «Про деякі особливості французької розмовної мови», розробив у співавторстві з Н. М. Анютіною «Посібник для розвитку навичок усної мови», а також «Посібник французької мови для студентів І курсу, які не вчать на факультеті іноземних мов».

ОДИНОКОВА ВІКТОРІЯ ІВАНІВНА (1942 р. н.) народилася у с. Листопадівка Полянського району Воронежської області. Із 1961 р. по 1966 р. навчалася в ХДУ на факультеті іноземних мов, отримала фах викладача французької мови. Із 1966 р. по 1968 р. викладала російську мову як іноземну на підготовчому факультеті університету, із 1968 р. по 1970 р. навчалася на вищих дворічних педагогічних курсах Московського державного педагогічного університету іноземних мов імені М. Тореца. У 1972–1977 рр. навчалася заочно в аспірантурі в Москві. У 1974 р. була у відрядженні в Алжирі, де працювала перекладачем та викладала французьку мову в алжирському інституті у м. Бумердес до 1976 р. Із 1972 р. викладала в ХДУ французьку мову. З 1980 р. до 1988 р. була старшим викладачем.

РАСКАЗОВА ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРІВНА (1945 р. н.) народилась у м. Харкові, у 1967 р. закінчила з відзнакою Харківський держуніверситет імені О. М. Горького за спеціальністю «Французька мова та література, філолог, викладач французької мови». Закінчила заочну аспірантуру у Київському державному універси-

теті імені Т. Г. Шевченка у 1979 р. До 2014 р. працювала на кафедрі французької філології старшим викладачем. Читала практичний курс французької мови, теоретичні курси стилістики, фонетики, граматики, актуальні проблеми романістики.

ШЕПТУХА МИКОЛА МИХАЙЛОВИЧ (1948–2014 рр.) народився у с. Безруки Дергачівського району Харківської області. З 1965 р. по 1973 р. навчався у ХДУ на факультеті іноземних мов на перекладацькому відділенні кафедри французької філології, отримав кваліфікацію «Перекладач-референт, викладач французької мови». Із 1970 р. по 1973 р. працював перекладачем при Держкомітеті профтехосвіти Москви. У цей період поїхав у відрядження до Алжиру, де був секретарем комсомольської організації. У 1973 р. – викладач французької мови з неповним навчальним навантаженням Харківських 3-річних курсів іноземних мов та перекладач відділу науково-технічної інформації ВНДІВО Мінводгоспу СРСР. З 1974 по 1975 рр. – диспетчер навчальної частини ХДУ. У 1975–1976 рр. – старший методист навчальної частини. З 1976 по 1978 рр. – старший лаборант лінгафонної лабораторії. У 1978–1994 рр. – викладач кафедри французької філології. З 1989 по 1992 рр. – заступник декана факультету іноземних мов.

В університеті працював до 1994 р. Був членом редколегії факультетської газети та членом правління міського інтерклубу «Глобус». Брав активну участь у художній самодіяльності факультету. Працюючи в університеті, був членом профбюро факультету і членом Добровільної Народної Дружини. Працював над темою «Навчання читання студентів I–II курсів мовних вузів як засіб інтенсифікації». Згодом працював у ХДУ «НУА», а з 1994 р. по 2003 р. очолював факультет «Референт-перекладач».

Окрім згаданих вище фахівців, у цей період на кафедрі почали працювати одні з перших випускників цього факультету, які й досі працюють у стінах Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна: **З. О. Веприцька, П. В. Джандоєва, О. Є. Дробязко, О. І. Нестеренко, Л. О. Панасенко, А. М. Тимоїн, Г. Ф. Уткіна.**

МИ: РОЗВИТОК КАФЕДРИ НА МЕЖІ ХХ–ХХІ СТОЛІТТЯ

З 1985 р. кафедру очолював кандидат історичних наук, доцент Давидов Олег Іванович.

ДАВИДОВ ОЛЕГ ІВАНОВИЧ (1937 р. н.) закінчив Харківський держуніверситет імені О. М. Горького за спеціальністю викладач французької, української мови та літератури. У 1982 р. рішенням Ради при Ленінградському державному університеті імені А. А. Жданова від 15 грудня (протокол № 7) О. І. Давидову була присвоєна вчена ступінь кандидата історичних наук після захисту дисертації «Відображення радянсько-французьких відносин 1924–1939 рр. у радянській та французькій історіографії» за спеціальністю «Історіографія і джерелознавство». У 1990 р. рішенням Державного комітету СРСР з народної освіти від 28 червня (протокол № 1054) йому було присвоєно вчене звання доцента кафедри французької філології. Читав історію французької мови, вступ до романської філології, практичний курс французької мови. Протягом 26 років завідував кафедрою французької філології. Із 1961 р. по 1963 р. працював перекладачем у Гвінейській Республіці, у 1972–1975 рр. працював референтом радника з економічних питань при посольстві СРСР в Алжирській Народній Демократичній Республіці. Із 1992 р. О. І. Давидов був президентом Французького Альянсу у м. Харкові. Завдяки його зусиллям кафедра французької філології працює у міцному зв'язку з Французьким Альянсом та Французьким культурним центром у Східній Україні. О. І. Давидов налагодив зв'язки з Марсельським Інститутом Прованс для мовного стажування у м. Марсель, брав участь у міжнародних конференціях, зокрема, у 1990 р. у м. Греноблі (Франція) з питань вивчення французької мови у країнах Східної Європи.

У 90-ті рр. викладачами кафедри було розроблено теми: національно-культурні аспекти вживання мов; проблеми викладання мови та мовлення на немовних факультетах; комп'ютеризація процесу навчання іноземних мов; семантичні та прагматичні про-

блеми французької мови; проблеми навчання науково-технічного перекладу. Кафедра французької філології підтримувала міцні зв'язки з університетом м. Лілль (Франція).

Окрім викладачів, що й нині працюють на кафедрі романської філології та перекладу, не можна оминати увагою тих, що вже не працюють, але здійснили вагомий внесок у її розвиток.

ОСТРОУШКО (МЮЛ'Є) ВІКТОРІЯ БОРИСІВНА (1965 р. н.). Старший викладач французької мови. Є автором численних навчально-методичних розробок. Пройшла стажування у м. Гренобль (Франція). Брала активну участь у творчій діяльності факультету. З початку 2010-х рр. мешкає у м. Рубе (Франція), де продовжує працювати за фахом викладача французької мови як іноземної.

ЯВОРОВСЬКА ВІКТОРІЯ ВЯЧЕСЛАВІВНА (1972–2011 рр.). Викладач кафедри романської філології та перекладу, випускниця цієї ж кафедри. За майже двадцять років роботи на кафедрі проявила себе талановитим фахівцем, активним громадським діячем. Працювала над навчально-методичними розробками (зокрема, «Les vacances du petit Nicolas»), які, на жаль, не встигли побачити світ через трагічну загибель В. В. Яворовської, чий слід у сучасній історії кафедри романської філології та перекладу є незгладимим.

У 2007 р. у зв'язку з розвитком іспанської секції та викладанням італійської мови кафедра отримала нову назву: кафедра романської філології та перекладу. З 2011 р. по 2014 р. кафедру очолювала **ВОРОНІНА МАРИНА ЮРІЇВНА** (1965 р. н.).

FRANÇAIS (Секція французької мови та перекладу)

З 2014 р. кафедру романської філології та перекладу очолює доктор філологічних наук, професор Криворучко Світлана Костянтинівна.

КРИВОРУЧКО СВІТЛАНА КОСТЯНТИНІВНА (1972 р. н.) – випускниця Харківського національного університету 1995 р. 2006 р. захистила кандидатську дисертацію «Динаміка особистості героя у художній прозі Андре Жіда» за спеціальністю 10.01.04 – «Література зарубіжних країн» під науковим керівництвом професора, доктора філологічних наук Матвіїшина Володимира Григоровича у Вченій Раді Дніпропетровського національного університету (нині ДНУ імені О. Гончара). 2014 р. захистила докторську дисертацію «Творчість Сімони де Бовуар у контексті літературного екзистенціалізму середини ХХ століття» за тією ж спеціальністю у Вченій Раді Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Після завершення аспірантури на кафедрі історії зарубіжної літератури 1998 р. залишилася працювати на цій кафедрі на посаді викладача, з 2000 р. – на посаді старшого викладача, з 2003 р. працювала на посаді старшого викладача кафедри німецької філології та перекладу, з 2008 р. – на посаді доцента працювала на двох кафедрах, з 2014 р. очолює кафедру романської філології та перекладу. Автор 3 монографій, 2 посібників та понад 100 наукових статей.

Як науковець відчула міцний вплив у спілкуванні з колегами: професором, доктором філологічних наук Андрущенко Оленою Анатоліївною, професором, доктором філологічних наук Гусевим Віктором Андрійовичем, старшим науковим співробітником, кандидатом філологічних наук Рягузовою Галиною Михайлівною. Приділяє увагу класифікації напрямів і течій в історико-літературному процесі, зокрема системі літературних напрямів ХХ століття і межі ХХ–ХХІ століть. Досліджує франкомовну літературу ХХ століття, виокремлює особливості творчості письменників-маргіна-

лів у французькому дискурсі. У спадщині лауреата Нобелівської премії Ромена Роллана (1866–1944 рр.) встановила суголосність гуманістичних тенденцій романтизму, неоромантизму, інтуїтивізму, модернізму, які розкрила у типології парадигми мистецтва. У романах «Жан-Крістоф» (1904–19012 рр.) та «Зачарована душа» (1922–1933 рр.) виявила у художніх образах створених Р. Ролланом невеликий всесвіт, мікрокосм, де у глибинах духу, сильних почуттів, напружених пристрастях розкрила інтуїтивне і позасвідоме особистості, яка прагне абсолютного ідеалу.

У творчості лауреата Нобелівської премії Андре Жіда (1869–1951 рр.) проаналізувала модерністські пошуки, гедоністичний світогляд, суголосність концепцій Ф. Ніцше і З. Фройда, жанрову своєрідність, дослідила еволюцію сильного героя у творах «Іства земні» (1897 р.), «Іммораліст» (1902 р.), «Підземелля Ватикану» (1914 р.), «Пасторальна симфонія» (1919 р.), «Фальшивомонетники» (1921–1925 рр.).

У творчості лауреата Гонкурівської премії Сімони де Бовуар (1908–1986 рр.) дослідила еволюцію художніх образів у творах «Мандарини» (1954 р.), «Сила обставин» (1960 р.), «Дуже солодка смерть» (1964 р.), «Чарівні картинки» (1966 р.), «Зламана жінка» (1968 р.), «Трансатлантичне кохання» (1997 р.) у подоланні «жіночої» другорядності, виборі «феміністської» активності та відкритті власної впливовості, прагненні «феміної» творчої самореалізації героїні-екзистанта. Встановила, що С. де Бовуар наділяє своїх героїнь «діями», вчинками, які розкриваються архетипами через проблему вибору. Довела, що літературний екзистенціалізм – це феномен проблеми вибору героя у діахронії та синхронії, а не течія ХХ ст.

У тенденціях європейської літератури межі ХХ–ХХІ ст. встановила формування мистецької парадигми «критичний вимисел», що утворився після постмодернізму, змінив постмодерністську естетику як «традицію» у протиставленні та наслідуванні. Риси «критичного вимислу» дослідила у творах сучасних письменників Ф. Бегбеде, А. Нотомб, Я. Муакса, М. Кундери, І. Нолль, Дж. Барнса, Т. Еггена, Ю. Гордера, Дж. Пауло, Шань Са, М. Барбері, Б. Вербера, Д. ван Ковелера, С. Рушді та інших.

Розробила лекційні курси «Сучасна література зарубіжних країн», «Антична література», «Давньоримська література».

ВОРОНІНА МАРИНА ЮРІЇВНА (1965 р. н.), кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології та перекладу. Закінчила Харківський державний університет у 1987 р. за спе-

ціальністю «Французька мова та література». У 2008 р. захистила кандидатську дисертацію за спеціальністю «Романські мови» на тему «Складносурядні речення як мовленнєві акти у сучасній французькій мові». У 2011–2014 рр. завідувала кафедрою романської філології та перекладу. Автор шести наукових статей у фахових виданнях України. Сфера наукових інтересів: граматики та стилістики сучасної французької мови. Викладає курси: практика французької мови, теоретична граматики французької мови, актуальні проблеми романістики, історія лінгвістичних учень.

ДЖАНДОЄВА ПОЛІНА ВОЛОДИМИРІВНА (1943 р. н.), кандидат філологічних наук, доцент. Працює у Харківському національному університеті В. Н. Каразіна з 1968 р. З 1965 р. по 1968 р. та з 1970 р. по 1972 р. очолювала бюро перекладів в Алжирі. У 1968–70 рр. працювала викладачем у ХДУ та перекладачем Торгової палати. У 1987 р. пройшла лінгвістичне стажування у м. Гренобль (Франція), де завершила роботу над дисертацією на тему «Полисемия научно-технического термина», яку захистила у Київському університеті у 1988 р. У 1990 р. їй присвоєно вчене звання доцента. Паралельно з роботою у ХНУ імені В. Н. Каразіна очолювала кафедру романської філології та перекладу у ХГУ «НУА» з 1998 р. по 2014 р. на посаді професора. Під час роботи у ХГУ «НУА» була нагороджена орденом Асоціації приватних вишів «За розбудову освіти» та почесним знаком цієї ж асоціації, має запис вдячності за роботу у ХГУ «НУА» у трудовій книжці. Із 2014 р. працює тільки у ХНУ імені В. Н. Каразіна на кафедрі романської філології та перекладу. Викладає курси: порівняльна лексикологія французької та української мов, практика перекладу французької мови. Керує написанням магістерських робіт. Має більше п'ятдесяти публікацій.

МУЗЕЙНИК ІРИНА ВОЛОДИМИРІВНА (1960 р. н.), кандидат філологічних наук, доцент. Працює на кафедрі з 2003 р. Закінчила Харківський державний університет у 1992 р. Після закінчення університету протягом одного року працювала вчителем французької мови в СШ № 109 з поглибленим вивченням французької мови. З 1994 р. по 2003 р. працювала спочатку на посаді викладача французької мови, а потім доцента кафедри романської філології ХДПУ імені Г. С. Сковороди. У 1999 р. закінчила аспірантуру за спеціальністю «Романські мови», а в 2003 р. захистила кандидатську дисертацію за тією ж спеціальністю на тему «Семантические, прагматические и структурные особенности высказываний с отрицанием отрицания (на материале современного француз-

ского языка)». У 2008 р. присвоєно вчене звання доцента кафедри романської філології та перекладу. Розробила курс та випустила навчально-методичний посібник з лексикології сучасної французької мови. Входить до складу журі університетського конкурсу студентських наукових робіт. Сфера наукових інтересів: семантика, прагматика французької мови, лінгводидактика. Викладає курси: лексикологія французької мови, практика французької мови, спецкурс з лінгводидактичного застосування пісень на заняттях французької мови.

ПЕСОЦЬКА ДІАНА ЛЕОНІДІВНА (1978 р. н.), кандидат філософських наук, доцент кафедри романської філології та перекладу. У 2000 р. закінчила Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за спеціальністю «Перекладач, викладач французької мови». У 2000 р. вступила до аспірантури на кафедрі теоретичної та практичної філософії ХНУ імені В. Н. Каразіна (спеціальність «Філософська антропологія, філософія культури»). У 2005 р. захистила кандидатську дисертацію «Проблема істинного/ложного у західноєвропейському філософському дискурсі: гендерний підхід» (науковий керівник доктор філос. наук, доц. О. М. Юркевич). На кафедрі романської філології та перекладу працює з 2000 р. Викладає курси: практика французької мови, стилістика сучасної французької мови.

БЕЛЯВСЬКА МАРІЯ ЮРІЇВНА (1987 р. н.), старший викладач. Закінчила Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна у 2009 р., відділення французької мови і перекладу. З 2010 р. – викладач французької мови та літератури кафедри романської філології та перекладу. Сфера наукових інтересів: франкомовна література межі ХХ–ХХІ століть, методика викладання іноземних мов. Виконує пошукову роботу для написання кандидатської дисертації на тему «Поетика та жанрова своєрідність творів А. Нотомб» зі спеціальності 10.01.04 «Література зарубіжних країн». Має більше двадцяти публікацій, з них одинадцять наукових статей у фахових виданнях за списком ДАК України та більше десяти тез доповідей.

ВЕПРИЦЬКА ЗІНАІДА ОЛЕКСІЇВНА (1941 р. н.), старший викладач. У 1963 р. закінчила Харківський державний університет імені О. М. Горького за спеціальністю «Французька мова та література», отримала кваліфікацію філолога, викладача французької мови. З 1968 р. по 1973 р. навчалась на заочному відділенні в ХДУ за спеціальністю «Англійська мова та література». З 1963 р. працює на кафедрі французької філології старшим викладачем. Працювала перекладачем в Алжирській Народно-Демократичній Рес-

публіці у 1970–1971 рр. та 1987–1988 рр. Упродовж багатьох років керувала роботою кафедри з іноземними студентами. Розробила у співавторстві зі студентами навчально-методичний посібник з домашнього читання для китайських студентів. Викладає курси: практика французької мови, методика викладання іноземних мов у середній та вищій школах.

ГРИГОР'ЄВ МАКСИМ ВІКТОРОВИЧ (1968 р. н.), старший викладач. Вступив на перекладацьке відділення кафедри французької філології ХДУ імені Горького у 1985 р., яке закінчив у 1990 р. З 1 вересня 1991 р. почав працювати на цій же кафедрі старшим лаборантом, а з 1 вересня 1992 р. був зарахований до штату кафедри викладачем. З лютого 2014 р. переведений на посаду старшого викладача. Викладає курси: практика французької мови, практика перекладу французької мови.

ДРОБЯЗКО ОЛЕНА ЄВГЕНІВНА (1950 р. н.), старший викладач. Працює на кафедрі з 1972 р. У 1972 р. закінчила французьке відділення факультету іноземних мов ХДУ й отримала кваліфікацію філолога, викладача французької мови і літератури. Під час навчання протягом трьох років була секретарем комсомольської організації факультету, членом комсомолу університету, деканом факультету суспільних професій університету, командиром і комісаром студентських будівельних загонів факультету та університету. У 1985 р. отримала диплом університету Гренобль-III (Франція) з методики викладання французької як іноземної. У 1995 р. пройшла стажування у Кані (Франція) з методики викладання французької як іноземної. У 1998 р. пройшла стажування у Торгово-промисловій палаті Парижа з викладання ділової французької мови. О. Є. Дробязко розробила курс ділової французької мови, є автором навчального посібника, на базі якого працюють не тільки на факультеті іноземних мов ХНУ, а й у багатьох інших вишах. Розробила та читає курс французької літератури ХХ ст. (IV курс), розробила та читає спецкурс із суспільно-культурного життя Франції (IV курс). З 2005 р. – екзаменатор міжнародних іспитів французької мови DELF-DALF при Французькому Альянсі м. Харкова. Підготувала багатьох переможців та призерів Всеукраїнських студентських олімпіад з французької мови та літератури. Автор численних навчально-методичних посібників для студентів французького відділення. Викладає курси: практика французької мови, практика перекладу французької мови, література Франції, спецкурс з соціально-культурних традицій французів.

НЕСТЕРЕНКО ОЛЕНА ІВАНІВНА (1945 р. н.), старший викладач. 1969 р. закінчила Харківський держуніверситет імені О. М. Горького за спеціальністю «Французька мова та література, філолог, викладач французької мови». Працює на кафедрі більше 40 років. Закінчила аспірантуру при Одеському університеті імені І. Мечникова. Пройшла трьохмісячне стажування у Московському університеті імені М. Ломоносова і піврічне стажування у Гренобльському університеті Франції. Багато років поспіль входить до складу журі учнівської республіканської олімпіади з французької мови. Розробила і читає курси з лінгвокраїнознавства і літератури Франції. У 2002 р. був опублікований навчальний посібник з лінгвокраїнознавства Франції під грифом Міністерства науки і освіти України. Підготувала електронну версію лекцій з літератури Франції. Є автором статей і методичних посібників. Викладає усі аспекти практики французької мови на старших курсах.

ПАНАСЕНКО ЛАРИСА ОЛЕКСАНДРІВНА (1951 р. н.), старший викладач. До роботи в університеті працювала перекладачем у Харківському «Інтуристі». На факультеті працює з 1974 р. Спочатку – лаборантом, а з 1978 р. – викладачем кафедри французької філології. Брала активну участь у суспільному житті, виступала у складі збірної університету на універсіаді в Польщі, протягом декількох років очолювала роботу Клубу друзів французької мови, була одним із фундаторів і членів бюро Французького Альянсу. Супроводжувала групу харківських спортсменів на змагання у Францію (м. Лілль) – відрядження по лінії Харківської мерії. Брала участь у поїздки харківської делегації до міста-побратима Лілля в рамках днів Харкова, що проводилися французькою стороною в Ліллі. Неодноразово проходила стажування з підвищення науково-педагогічного та мовного рівня, зокрема, в аудіовізуальному центрі м. Віші (Франція). Має досвід перекладацької письмової діяльності. Має сорокарічний досвід педагогічної діяльності у вищих навчальних закладах, а також великий досвід викладання мови слухачам інших вікових категорій. Сфера наукових інтересів: етнолінгвістика, методика викладання французької мови.

САРАНОВСЬКА ІННА ВІТАЛІЙВНА (1972 р. н.), старший викладач. У 1995 р. закінчила Харківський державний університет, у 2004 р. – Університет Париж X (Франція), у 2011 р. – докторантуру Університету Західний Париж Нантерр ля Дефанс (Париж), де цього ж року захистила дисертацію з літератури на тему «Передавач стилю. П'єр Гріпарі та літературна традиція». Працює у науковому центрі з французької літератури університету Західний

Париж. Напрями наукових інтересів: сучасна французька література, компаративістика, інтертекстуальність.

САТАНОВСЬКА ГАННА СЕРГІЇВНА (1979 р. н.), старший викладач. Закінчила перекладацьке відділення факультету іноземних мов ХНУ імені В. Н. Каразіна 2001 р. та здобула кваліфікацію перекладача-референта, викладача французької та англійської мов. Одразу після закінчення навчання почала працювати викладачем на кафедрі французької філології (вересень 2001 р.). Працює над кандидатською дисертацією зі спеціальності «література зарубіжних країн» на тему «Поетика хронотопу у творчості Маргеріт Юрсенар». Є співавтором стислого фразеологічного словника-довідника, автором навчального посібника з практики перекладу французької мови, автором шести тез, семи статей одноосібно та чотирьох у співавторстві зі студентами. Викладає курси: практика французької мови, практика перекладу французької мови, основи наукових досліджень.

ТИМОНІН АНАТОЛІЙ МИХАЙЛОВИЧ (1954 р. н.), старший викладач. Закінчив у 1976 р. Харківський державний університет імені О. М. Горького, філологічне відділення факультету іноземних мов. За розподілом був відряджений у розпорядження Міністерства Оборони СРСР. Із серпня 1976 р. по серпень 1978 р. проходив службу у військово-морському флоті як перекладач французької мови. Працював у Гвінейській Республіці 14 місяців. З вересня 1978 р. по лютий 1981 р. працював лаборантом лінгафонної лабораторії факультету іноземних мов ХДУ і викладачем французької мови на умовах поденної оплати.

У лютому 1981 р. був обраний за конкурсом на посаду викладача кафедри французької філології. З 1982 р. по 1984 р. перебував у відрядженні у Демократичній Республіці Мадагаскар як перекладач французької мови по лінії Міністерства Геології, та з липня 1988 р. по січень 1991 р. – в Алжирській Народно-Демократичній Республіці.

Проїшов мовне стажування у Франції (19.12.1997 р. – 13.01.1998 р.). З 1995 р. працює на посаді старшого викладача кафедри французької філології.

Розробив 8 методичних посібників з усного мовлення та до аудіозаписів казок «Червона шапочка», «Синя борода», «Подорожі Нільса», уклав робочі програми з французької мови як другої та третьої іноземної мови. Автор статей «Про проблему передачі видо-часових відносин при навчанні французької мови» у співавторстві з Н. В. Кононенко, В. В. Каменюкою, І. М. Яценко, «До

питання про вживання роду для позначення назв осіб і професій у французькій мові» у співавторстві з О. І. Нестеренко.

УТКІНА ГАЛИНА ФЕДОРІВНА (1944 р. н.), старший викладач. Закінчила Харківський державний університет імені О. М. Горького у 1969 р. Напрями наукових інтересів: функціонування французької мови у різних лінгвокультурних спільнотах (в україномовній спільноті, у північно-африканському регіоні); особливості буття і розвитку сучасної французької мови у соціумі: лексико-граматичні та синтаксичні особливості мови реклами у різних каналах пред'явлення; порівняння форматів ділового спілкування у сучасній французькій мові та інших полінаціональних мовах. Викладає курси: практика французької мови.

ШАПАРЄВА НАТАЛІЯ ОЛЕГІВНА (1986 р. н.), старший викладач. У 2008 р. закінчила французьке відділення Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна з відзнакою. З 2010 р. є членом профспілкового комітету первинної профспілкової організації ХНУ імені В. Н. Каразіна. З 2011 р. – екзаменатор міжнародних іспитів французької мови DELF-DALF при Французькому Альянсі м. Харкова. У липні 2013 р. пройшла педагогічне стажування «Approches de la France actuelle» для викладачів французької мови вищих навчальних закладів світу у Французькому Альянсі Парижа. З 2011 р. працює над кандидатською дисертацією за спеціальністю 10.01.04 «Література зарубіжних країн» на тему «Художня концепція світу у трилогії Луї-Фердінан Селіна „Із замка в замок“, „Північ“, „Рігодон“». Має у доробку близько двадцяти публікацій, з них 10 наукових статей та більше десяти тез доповідей. Викладає курси практики французької мови, практики перекладу французької мови, літератури Франції. Напрямки наукових інтересів: теорія літератури, історія літератури, лінгвістика, методика викладання французької мови.

ЩИРОВ ВЯЧЕСЛАВ ЮРІЙОВИЧ (1968 р. н.), старший викладач. Закінчив у 1992 р. Харківський державний університет імені О. М. Горького, відділення перекладу факультету іноземних мов. Професійна кар'єра: 1992–1994 рр. викладач кафедри іноземних мов Харківської Інженерно-педагогічної академії, 1994–2000 рр. викладач кафедри французької філології, з 2000 р. – старший викладач кафедри романської філології та перекладу. Напрямки наукової діяльності: перекладознавство, історія французької мови (має декілька наукових та навчально-методичних публікацій). Навчальні курси: практика французької мови, практика усного та письмового перекладу, історія французької мови, охорона праці в галузі.

ЯЦЕНКО ІНГА МИКОЛАЇВНА (1974 р. н.), старший викладач. Закінчила у 1996 р. Харківський державний університет, філологічне відділення факультету іноземних мов. Із 1996 р. викладач кафедри французької філології (сьогодні – кафедра романської філології та перекладу). У 1997 р. отримала сертифікат знавця французької мови DALF міністерства освіти Франції. У 1997–1999 рр. – здобувач кафедри філософії за спеціальністю «Філософська антропологія та філософія культури». У 1999 р. отримала сертифікат з відзнакою Паризької торгово-промислової палати (французька мова для ділового спілкування). Із 2000 р. член журі міжнародного екзамену з французької мови DELF-DALF при французькому центрі м. Харків (сьогодні – Французький Альянс м. Харків). У 2002 р. пройшла стажування за темою «Методика та педагогіка викладання французької мови як іноземної» у католицькому інституті Парижа. У 2005 р. з відзнакою закінчила магістратуру французького університету Ліон-2 за спеціальністю «Методика викладання іноземних мов та інформаційні технології комунікації для навчання». У 2006 р. – стажування у Французькому Альянсі Брюссель-Європа. З 2009 р. – сертифікований методист з формування екзаменаторів міжнародних іспитів з французької мови DELF-DALF (сертифікат французького інституту педагогічних досліджень (CIEP)). У 2013 р. пройшла стажування у методично-навчальному центрі CAVILAM, м. Віші, Франція. Напрямок наукової діяльності: методика викладання французької мови. Викладає курси: практика французької мови, практика перекладу французької мови, лінгвокраїнознавство Франції.

АНДРУЩЕНКО АЛІНА ОЛЕКСАНДРІВНА (1984 р. н.), викладач. Народилась у м. Дрезден (Німеччина). У 2006 р. закінчила з відзнакою Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за спеціальністю «Мова та література (французька)» та здобула кваліфікацію філолога, перекладача французької та англійської мов, викладача французької мови та літератури, англійської мови. З 2007 р. викладає французьку мову на кафедрі романської філології та перекладу, працює над темою кандидатської дисертації: «Методика формування іншомовних граматичних навичок майбутніх філологів, які вивчають французьку мову як другу іноземну» за спеціальністю 13.00.02 «Теорія та методика навчання: романські мови». З 2009 р. по 2014 р. опублікувала за темою дисертації 11 статей. Викладає курси: практика французької мови, методика викладання іноземної мови.

КОНОНЕНКО НАТАЛЯ ВАДИМІВНА (1951 р. н.), викладач. У 1968 р. закінчила фізико-математичну школу № 27 та вступила на фізичний факультет Харківського державного університету. Працювала за спеціальністю до 1982 р. У 1978 р. закінчила французьке відділення факультету іноземних мов Харківського державного університету та працювала за сумісництвом на кафедрі французької мови. У 1982 р. вступила до аспірантури за спеціальністю «Методика викладання іноземних мов». З 1985 р. працює на факультеті іноземних мов, спочатку на кафедрі французької мови, а з 1987 р. – на кафедрі французької філології та перекладу. Має більше 40 наукових публікацій та 3 навчальні посібники (два з яких – методичні вказівки з граматики для фізико-математичних факультетів). Сфера наукових інтересів: методика навчання іноземним мовам на немовних факультетах (початковий етап, друга мова), особливо навчання читанню за спеціальністю.

ПУГАЧ БОГДАНА ВАЛЕРІЇВНА (1977 р. н.), викладач. У 1993 р. вступила до ХНУ імені В. Н. Каразіна на факультет іноземних мов, який закінчила з відзнакою у 1998 р. Потім 3 роки працювала у Харківському університеті соціального прогресу, а з 2001 р. працює на кафедрі романської філології та перекладу ХНУ імені В. Н. Каразіна. Сфера наукових інтересів знаходиться на перетині наук: психології, психолінгвістики, соціології та методики викладання іноземних мов. Займається дослідженням різних психологічних особливостей сприйняття франкомовного тексту (зокрема рекламного) та можливостей його ефективного використання на заняттях з іноземної мови.

ПУТІВЦЕВА НАТАЛІЯ КОСТЯНТИНІВНА (1981 р. н.), викладач. У 2003 р. закінчила з відзнакою Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за спеціальністю «Французька мова та література», отримала кваліфікацію філолога, перекладача французької та англійської мов, викладача французької мови та літератури, англійської та італійської мов. Читає практичний курс та курс практики перекладу французької та італійської мов. У 2013 р. розробила курс лінгвокраїнознавства, а також курси лексикології, стилістики, теоретичної граматики та історії італійської мови. У 2004 р. та 2013 р. проходила стажування в італійському Університеті для іноземців м. Перуджа. У 2009 р. була на курсах підвищення кваліфікації для викладачів французької мови у Французькому Альянсі Парі-Іль-де-Франс у Парижі. Проводить наукові дослідження у галузі літературознавства: вивчає особливості

франкомовної літератури карибських країн. У науковому доробку має дві статті у фахових виданнях України.

ЧУБ ВІКТОРІЯ ПАВЛІВНА (1984 р. н.), викладач. З 1991 р. по 2001 р. навчалася у Харківській спеціалізованій середній школі № 109 з поглибленим вивченням французької мови. У 2002 р. отримала диплом поглибленого знання французької мови DALF Міністерства освіти Франції. У 2006 р. закінчила французьке відділення факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, захистила диплом з відзнакою. У період 2004–2005 рр. працювала перекладачем Відділу міжнародних зв'язків Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. З 2006 р. працює викладачем кафедри романської філології та перекладу ХНУ імені В. Н. Каразіна. Викладає практику французької мови. З 2013 р. виконує пошукову роботу для написання кандидатської дисертації за спеціальністю 10.01.04 «Література зарубіжних країн». Основний напрямок наукової діяльності – сучасна французька література, особливості французького постмодернізму, видатні персоналії літературного процесу Франції на межі ХХ–ХХІ століть, специфіка сучасних художніх форм.

БЕЗВЕСІЛЬНА НАДІЯ ТРОХИМІВНА (1947 р. н.), старший лаборант кафедри. 1978 р. закінчила вечірнє відділення французької мови факультету іноземних мов Харківського державного університету імені О. М. Горького. Цього ж року почала працювати старшим лаборантом кафедри французької мови та одночасно викладачем за сумісництвом та цій же кафедрі та в Центрі довузівської підготовки іноземців університету, де працювала до червня 2008 р. З вересня 2008 р. працює викладачем за сумісництвом на кафедрі ділової іноземної мови та перекладу.

ESPAÑOL (Секція іспанської мови та перекладу)

Секція іспанської мови та перекладу на кафедрі романської філології та перекладу утворилася у 2004 р. під керівництвом Г. М. Ланового, який у 2000 р. починає працювати у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна на кафедрі французької філології. Він закінчив Київський державний університет імені Т. Г. Шевченка у 1970 р., має багатий досвід викладання іспанської мови як у школі, так і у вищих навчальних закладах. У 2000 р. набирають перші групи студентів, які починають вивчати іспанську мову як третю та другу іноземну.

У 2001 р. на кафедрі починають працювати А. В. Пашкова, яка у 2001 р. закінчила ХП «НУА» за спеціальністю «Референт-перекладач з іспанської мови», та кандидат філологічних наук, доцент І. О. Оржицький, який є членом Ради Асоціації іспаністів України, головою секції літературознавства та культурології.

У 2005 р. виключно завдяки ентузіазму завідувача кафедри французької філології О. І. Давидова починає свою роботу іспанська секція. Іспанська починає викладатися як основна мова. Після 5 років навчання студенти отримують кваліфікацію перекладача іспанської мови.

Згодом склад секції розширився: у 2006 р. почали працювати О. Г. Лановий, у 2009 р. – О. М. Романюк та І. О. Севастьянова, перші випускники секції, до них приєдналися Ю. В. Павлюк, у 2011 р. – М. О. Світлична, А. Ю. Лукашов у 2012 р.

У 2010 р. у ХНУ імені В. Н. Каразіна у рамках перших Днів іспанської культури в Україні відбулась Міжнародна конференція «Слідами Мігеля Ернандеса» з нагоди століття письменника, організована секцією іспанської мови разом із посольством Іспанії. Викладачі кафедри активно працюють над написаннями статей та тез, беруть участь у наукових конференціях, зокрема у Конгресах іспаністів, що проводяться Посольством Іспанії в Україні. Перший конгрес відбувся у 2009 р. у Києві, у 2010 р. – у Харкові, у 2011 р. –

у Донецьку, у 2012 р. – у Севастополі, у 2013 р. – у Львові, у 2014 р. – у Дніпропетровську. Викладачі займаються науковою роботою: М. О. Світлична працює над кандидатською дисертацією на тему «Орасіо Кірога в контексті іспаноамериканського модернізму», А. Ю. Лукашов – «Творчість Хуана Марсе у контексті двомовного літературного розвитку Каталонії».

ОРЖИЦЬКИЙ ІГОР ОЛЕКСАНДРОВИЧ (1958 р. н.), кандидат філологічних наук, доцент. Закінчив Харківський державний університет імені О. М. Горького у 1980 р. У 1989 р. у Ленінградському державному університеті захистив кандидатську дисертацію на тему: «Творчество Хосе Мариа Аргедаса и перуанский индихенизм (национально-культурные проблемы страны в творчестве писателя)» зі спеціальності 10.01.05 «Література країн Західної Європи, Америки та Австралії». Учень професора З. І. Плавскіна. Має понад 100 публікацій, серед яких одна монографія та чотири авторські глави в академічній історії літератури. Окрім України, його статті опубліковані також у Бразилії, Іспанії, Мексиці, Польщі, Росії. Учасник та доповідач на численних міжнародних наукових зібраннях в Україні та поза її межами, зокрема за останні роки: на 50-му та 53-му Міжнародних конгресах американістів (СІА) Варшава – 2000 р. та Мехіко – 2009 р.; X-му Конгресі Міжнародної федерації досліджень Латинської Америки та Карибського басейну (FIEALC), Москва – 2001 р.; I, III та IV Міжнародному конгресі «Доіспанські міфи у латиноамериканській літературі»: Барселона – 2006 р. та Аліканте – 2011 р. (Іспанія), Ліма (Перу) – 2013 р. Член Харківського історико-філологічного товариства, Асоціації іспаністів України та НСПУ. Викладає курси: література іспаномовних країн, лінгвокраїнознавство іспаномовних країн, історія іспанської мови, практика художнього перекладу з іспанської мови, порівняльна лексикологія іспанської та української мов, порівняльна стилістика іспанської та української мов, практичний курс іспанської мови.

ЛАНОВИЙ ГРИГОРІЙ МИХАЙЛОВИЧ (1944 р. н.), старший викладач, працює на кафедрі з 1990 р. Закінчив Київський державний університет імені Т. Г. Шевченка у 1970 р. за спеціальністю «Іноземні мови» та отримав кваліфікацію референта-перекладача з іспанської мови. У 1977–1979 рр. працював старшим перекладачем в Екваторіальній Гвінеї, а у 1980–1983 рр. – на Кубі. З 1984 р. по 1986 р. був старшим методистом у районному відділі освіти, а з 1986 р. по 1997 р. – директором середньої школи № 142. Розробив навчально-методичні посібники «Граматичні труднощі перекла-

ду з іспанської мови», «Науково-технічний переклад з іспанської мови» та «Використання прислів'їв для розвитку навичок соціокультурної компетентності студентів». Викладає курси: практика іспанської мови, практика перекладу іспанської мови, порівняльна граматики іспанської та української мов.

ЛАНОВИЙ ОЛЕГ ГРИГОРОВИЧ (1974 р. н.), викладач, працює на кафедрі з 2006 р. Закінчив Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна у 2005 р. Розробив навчально-методичний посібник «Науково-технічний переклад з іспанської мови» у співавторстві з Г. М. Лановим. Викладає курси: практика іспанської мови, практика перекладу іспанської мови. Впродовж багатьох років є відповідальним за викладання іспанської як третьої іноземної мови.

ЛУКАШОВ АРТЕМ ЮРІЙОВИЧ (1985 р. н.), викладач. У 2008 р. закінчив факультет іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та отримав диплом магістра з відзнакою за спеціальністю «Мова і література (французька)». З 2012 р. працює на кафедрі романської філології та перекладу викладачем французької та іспанської мов і практики перекладу французької та іспанської мов. Напрямок наукових досліджень: проблематика білінгвізму в літературах Піренейського півострову. Працює над кандидатською дисертацією на тему «Творчість Хуана Марсе у контексті двомовного літературного розвитку Каталонії».

ПАВЛЮК ЮЛІЯ ВАЛЕРІЇВНА (1985 р. н.), викладач. У 2010 р. закінчила іспанське відділення кафедри романської філології та перекладу ХНУ імені В. Н. Каразіна та здобула кваліфікацію перекладача іспанської та англійської мов, викладача іспанської мови та літератури, англійської мови. Того ж року почала працювати на цій же кафедрі. Займається пошуковою роботою для написання кандидатської дисертації зі спеціальності германські мови на тему «Публіцистичний дискурс». У науковому доробку має три статті у фахових виданнях України. Викладає курси: практика іспанської мови, практика перекладу іспанської мови.

ПАШКОВА АЛІНА ВІКТОРІВНА (1979 р. н.), викладач. У 2001 р. закінчила ХПІ «НУА» за спеціальністю «Референт-перекладач з іспанської мови». Цього ж року почала працювати на кафедрі. У 1998 р. пройшла стажування у м. Малага, Іспанія. Серед напрямків наукових інтересів – удосконалення методики викладання іспанської мови для іноземних студентів. У 2014 р. випустила навчально-методичний посібник з домашнього читання для китайських студентів. Викладає курси: практика іспанської мови, практика перекладу іспанської мови.

СВІТЛИЧНА МАРИНА ОЛЕКСІЇВНА (1989 р. н.), викладач. Закінчила Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна у 2011 р. за спеціальністю «Переклад (іспанська мова)» та почала працювати на кафедрі. Виконує пошукову роботу для написання дисертаційного дослідження «Творчість О. Кіроги в контексті іспано-американського модернізму». Є співробітником лінгвістичного центру університету. Викладає курси іспанської мови, теорії та практики перекладу, літератури іспаномовних країн, порівняльну стилістку іспанської та української мов.

ITALIANO (Секція італійської мови та перекладу)

До складу кафедри романської філології та перекладу входить секція італійської мови.

ІВАНЧЕНКО АНДРЕЯННА ОЛЕКСІЇВНА (1951 р. н.), кандидат психологічних наук, доцент; науковий кореспондент Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України; викладач італійської, російської як іноземної й англійської мов; Рейкі Майстер / Вчитель основ практики й мистецтва природного самовідновлення організму згідно з давньосхідною психолого-філософською традицією «УЗУЇ РЕЙКІ РІОХО» (курс навчання пройдено у 2002–2004 роках в Італії у Венеції на майстер-класах італійського і японського Майстера/Вчителя). У ХНУ працює з 1978 р., на факультеті іноземних мов – з 2000 р., де викладає італійську мову та культуру Італії на основі інтенсивної психолого-культурологічної авторської програми навчання. Області науково-дослідної роботи – психологія, філософія, психобіоенергетика, соціологія, італіаністика, педагогіка, які проведено як в Україні, так і за кордоном (Італія, Німеччина, Франція, Японія, Китай, Непал, Бутан і Таїланд: поїздки з метою наукових досліджень, участі у конференціях, семінарах здійснені по лінії особистих контактів з університетами та іншими організаціями цих країн на основі виділеної ними фінансової підтримки). Опубліковано більше 100 наукових праць: 2 монографії, 70 статей, 26 тез, 12 навчальних посібників.

ТИМОФЄЄВА ЮЛІЯ ЄВГЕНІЇВНА (1971 р. н.), викладач кафедри романської філології та перекладу. У 1988–1990 рр. працювала на кафедрі фізики лаборантом у Харківському авіаційному інституті імені М. Є. Жуковського, у 1990–1996 рр. навчалася у тому ж університеті за спеціальністю «Автоматизовані системи обробки інформації і управління». У 2000 р. закінчила Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за фахом «Фінанси і кредит» і отримала кваліфікацію економіста. У 1996–2009 рр. працювала в будівельній організації СП «Студбуд» старшим ме-

неджером та економістом. У 2009 р. закінчила Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за спеціальністю «Мова та література (англійська)» і отримала кваліфікацію філолога, викладача англійської мови та літератури, французької та італійської мов перекладача англійської, французької та італійської мов. Викладала англійську й італійську мови на курсах близько 5 років.

ПЕРСПЕКТИВИ

У останні роки відмічається інтенсивний інтерес до наукового пошуку, особливо у галузі літературознавства, серед викладачів кафедри. Літературознавчі дослідження доктора філологічних наук – С. К. Криворучко та кандидата філологічних наук – І. О. Оржицького стали підставою для можливості готувати фахівців за спеціальністю 10.01.04 – література зарубіжних країн на кафедрі романської філології та перекладу, що відкриває перспективи подальшого розвитку цієї спеціальності та підвищення кваліфікаційного рівня викладачів відповідно до вимог до кадрового складу співробітників університетів, які ставить МОН України. Із вересня 2014 р. при кафедрі працює аспірантура зі спеціальності 10.01.04.

2–3 квітня 2015 року кафедрою була проведена міжнародна наукова конференція «Художні феномени в історії світової літератури: перехід мови в письменництво», в якій взяли участь фахівці 7 країн: України, Франції, Мексики, Іспанії, Бразилії, Чорногорії, Білорусі.

Із листопада 2014 р. при кафедрі відкрито «Українсько-франкофонний академічний центр», що відповідає за науковий міждисциплінарний зв'язок факультетів ХНУ імені В. Н. Каразіна із франкомовними університетами світу. Метою «Українсько-франкофонного академічного центру» є розвиток наукових зв'язків Франції, Бельгії, Швейцарії, Канади і України із різних предметів: фізики, соціології, хімії, педагогіки, культурології, літературознавства, лінгвістики. Окрім науки робиться акцент на розповсюдженні і впровадженні французької мови, культури, кінематографу, літератури в український простір. Це допоможе українцям краще пізнати нюанси французького світогляду, для того щоб розвивати ділові, наукові, загальнолюдські відносини.

Франкофонні студенти університету В. Н. Каразіна завдяки спільній праці кафедри романської філології та перекладу, «Укра-

їнсько-франкофонного академічного центру» та «Альянс Франсез» протягом року слухали поезію Брюно Дусе, ознайомились із публіцистикою Мюріель Зах, відвідали гумористичний майстер-клас карикатуриста Габса. Ці дружні зустрічі допомагають нам краще пізнати одне одного, відчутти нюанси французької культури, зрозуміти спільність українського і французького народів. Наші студенти отримали стипендії на стажування у Франції. Колеги кафедри готові сприяти розробкам університетських програм подвійної освіти. Наш університет у межах концепції «Українсько-Франкофонного академічного центру» відвідали віце-президент Університету Париж-Південь (Париж 11) Фожель Сіверін (професор біології) і французький радник із питань культури і співробітництва Ерік Тозатті, які спілкувалися із харківськими ученими-фізиками.

3 червня 2015 року відбулася урочиста зустріч академіка НАН України, ректора Віля Савбановича Бакірова, посла Франції в Україні Alain REMY, доктора наук, професора, декана факультету іноземних мов Валентини Григорівни Пасинок, колег кафедри романської філології та перекладу та франкофонних студентів факультету іноземних мов.

Не припиняється плідна спільна праця і сьогодні, доказом якої є обмін науковими здобутками в «Асоціації європейської мережі ядерної освіти» та «Європейської мережі міжядерної освіти».

КАФЕДРА РОМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ: ІМЕНА

Андрущенко Аліна Олександрівна (1984 р. н.), викладач французької мови на кафедрі романської філології та перекладу з 2007 р.

Основні наукові праці: 1. Міжмовна та внутрішньомовна граматична інтерференція у процесі засвоєння французької мови як другої іноземної / А. О. Андрущенко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2009. – № 866. – С. 150–155. 2. Психологічні та психолінгвістичні фактори формування граматичної компетентності майбутніх філологів з другої іноземної мови / А. О. Андрущенко // Вісник СумДУ. – 2014. – № 1 (35). – С. 280–289. 3. Методичні передумови формування граматичної компетентності майбутніх філологів із французької мови як другої іноземної / А. О. Андрущенко // Вісник Житомирського державного університету імені І. Франка. – 2014. – № 75. – С. 118–122.

Анютіна Наталія Микитівна (1921 р. н.), завідувача кафедрою французької філології, декан факультету іноземних мов ХДУ з 1967 р. по 1985 р.

Основні наукові праці: 1. Самостоятельная работа учащихся при изучении иностранных языков (формы внеаудиторной работы) / Н. Н. Анютина // Совещание по улучшению преподавания иностранных языков в средних специальных учебных заведениях. – Харьков, 1963. – С. 34–43. 2. Изучать иностранные языки – веление времени / Н. Н. Анютина // Спутник вступающего в Харьковский ордена Трудового Красного Знамени госуниверситет им. А. М. Горького. – Х., 1971. – С. 59–61. 3. Французько-російські словникові збіги та їх роль у створенні потенціального словника учнів / Н. М. Анютіна // Вісник ХДУ. Іноземні мови. – 1971. – № 68, вип. 4. – С. 7–9. 4. Труднощі вживання інтернаціональних слів при вивченні французької мови / Н. М. Анютіна // Вісник ХДУ. Іноземні мови. – 1972. – № 77, вип. 5. – С. 6–9. 5. Некоторые аспекты профессиональной подготовки учителей иностранных языков в ХГУ им. А. М. Горького / Н. Н. Анютина, Г. В. Ейгер, Б. И. Рогозская // Вопросы методологии и методики преподавания

в высшей школе. – Х., 1973. – Вып. 2. – С. 74–80. 6. Мова чужа звучить мені мов рідна [Про ф-т інозем. мов] / Н. Анютіна // Харк. ун-т. – 1974. – 28 трав. 7. Факультет иностранных языков / Н. Н. Анютіна // Справочник для поступающих в Харьковский госуниверситет. – Х., 1976. – С. 33–36. 8. Завдання виконаємо з честю / Н. М. Анютіна // Итоги работы факультета иностранных языков за 1971–75 гг. – Х. : ХДУ, 1976 р. 9. Ключ до скарбів культури [Про ф-т інозем. мов] / Н. Анютіна // Харк. ун-т. – 1978. – 21 берез. 10. Какой должна быть школьная характеристика. К итогам обсуждения важной темы / Н. Н. Анютіна // «Красное знамя». – 1979. – 7 янв. 11. З почуттям високої відповідальності [Ф-т інозем. мов] / Н. Анютіна, В. Каравашкін // Харк. ун-т. – 1980. – 26 лют. 12. Ключ до скарбів світової культури [Про ф-т інозем. мов] / Н. Анютіна // Харк. ун-т. – 1981. – 17 берез. 13. Рабочий план по французскому языку для слушателей подготовительного отделения (специальность «Французский язык и литература») / Н. Н. Анютіна, Г. Ф. Уткина. – Х., 1985. – 56 с.

Базілін Микола Михайлович, викладач кафедри французької філології ХДУ 60–70-х рр. ХХ ст.

Безвесільна Надія Трохимівна (1947 р. н.), старший лаборант кафедри з 1978 р.

Безсонов Петро Олексійович (1828–1898 рр.), лектор італійської мови Харківського університету з 1877 р. по 1892 р.

Белен-де-Баллю Яків (1753–1815 рр.), лектор італійської мови та історії французької словесності у Харківському Університеті з 1809 р. по 1812 р.

Белявська Марія Юріївна (1987 р. н.), старший викладач французької мови та літератури кафедри романської філології та перекладу з 2010 р.

Основні наукові праці: 1. Соціальна детермінованість у творі А. Нотомб «Заціпеніння і дрож» / М. Ю. Белявська-Слюсарева // Наукові записки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Серія : Літературознавство. – 2013. – Вып. 2 (74). – Ч. 2. – С. 3–9. 2. Діалектичний ланцюг автор–текст–читач на матеріалі творів А. Нотомб / М. Ю. Белявська-Слюсарева // Література в контексті культури : зб. наук. праць. – Днепропетровськ : Вид-во ДНУ, 2012. – Вып. 22 (1). – С. 3–10. 3. Літературний напрям «критичний вимисел» як актуальна проблема літературознавства / М. Ю. Белявська-Слюсарева // Світова література на перехресті культур і цивілізацій : збірник наукових праць. – Сімферополь : «Кримський архів», 2012. – Вып. 6. – С. 44–51. 4. Інтерпретація класичних образів у сучасній літературі на матеріалі творів Амелі Нотомб / М. Ю. Белявська-Слюсарева // Вісник львівського університету. Серія: Іноземні мови. – Львів, 2012. – Вып. 20. – Ч. 1. – С. 41–46. 5. Транзитивність как особенность

жанра франкоязычного роману рубежа ХХ–ХХІ століть в произведениях А. Нотомб / М. Ю. Белявская-Слюсарева // Наука и искусство: вопросы филологии, искусствоведения и культурологии : материалы международной заочной научно-практической конференции. – Новосибирск, 2013. – Ч. 2. – С. 89–97.

Борель Август, лектор французської мови Харківського Університету з 1838 р.

Веприцька Зінаїда Олексіївна (1941 р. н.), старший викладач кафедри романської філології та перекладу з 1963 р.

Основні наукові праці: 1. Мои первые шаги в чтении на французском языке : учебно-методические материалы по домашнему чтению. Ч. 1 / З. А. Веприцкая. – Х. : ХНУ імени В. Н. Каразіна, 2003. – 56 с. 2. Хорошая книга – хороший друг: пособие по домашнему чтению / З. А. Веприцкая. – Х. : ХНУ імени В. Н. Каразіна, 2010. – 116 с.

Вишневська (Булатова) Марина Іванівна (1936 р. н.), викладач кафедри французської філології з 1961 р. по 1962 р.

Вишневська (Пересада) Наталія Іванівна (1936 р. н.), викладач кафедри французської філології з 1961 р. по 1971 р.

Власенко Людмила Дмитрівна (1944 р. н.), старший лаборант, профорг кафедри французської філології з 1970 р.

Основні наукові праці: 1. Методична розробка тем «Пори року», «Портрет мого друга», «Париж», «Історичні місця міста» для студентів французького відділення факультету іноземних мов ХДУ / Л. Д. Власенко, Л. М. Березовець, О. Є. Дробязко. – Х., 1998. – 54 с. 2. Методичні вказівки з лексичного мінімуму французької мови студентів I курсу факультету іноземних мов ХДУ імені М. Горького / Л. Д. Власенко, Л. М. Березовець. – Х., 1985. – 54 с. 3. Методичні вказівки з викладання іноземних мов на V курсі факультету іноземних мов ХДУ імені М. Горького / Л. Д. Власенко, Є. І. Бейдер, Л. М. Березовець. – Х., 1986. – 35 с. 4. Методичні розробки з домашнього читання за книгою П. Гамарра «Капітан Весна» для студентів I курсу / Л. Д. Власенко. – Х., 1998. – 25 с. 5. Методичні вказівки і завдання для самостійної роботи з активізації лексично-граматичного матеріалу / Л. Д. Власенко, Л. М. Березовець. – Х., 1988. – 35 с.

Вороніна Марина Юріївна (1965 р. н.), кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології та перекладу з 2009 р., у 2011–2014 рр. завідувала кафедрою романської філології та перекладу.

Основні наукові праці: 1. Прагматична взаємодія системи, норми, узусу у граматичному аспекті сучасної французької мови / М. Ю. Вороніна //

Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2001. – № 1103. – С. 81–87. 2. К определению статуса сложносочиненных предложений (на материале французского языка) / М. Ю. Воронина // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2001. – № 536. – С. 26–33. 3. Сложносочиненное повествовательно-вопросительное предложение в современном французском языке: коммуникативный и структурный аспекты / М. Ю. Воронина // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2002. – № 567. – С. 113–119.

Гаврилова Анна Іванівна (1936 р. н.), старший викладач кафедри французької філології, заступник декана факультету іноземних мов з 1971 р. по 1995 р.

Основні наукові праці: 1. Результаты статистической обработки лексики первого уровня распределительного словаря русского языка и сопоставления данных словарей русского и французского языков / А. И. Гаврилова // Вестник ХГУ. Иностранные языки. – № 185, вып. 12. – С. 7–12. 2. Про семантичні здвиги в значенні французьких дієслів, які перейшли по конверсії в категорію іменників / А. І. Гаврилова // Вісн. Харк. ун-ту. Іноземні мови. – 1975. – № 128, вип. 8. – С. 34–39. 3. О результатах статистической обработки лексики первого уровня распределительного словаря французского языка / А. И. Гаврилова // Вестник ХГУ. Иностранные языки. – 1976. – № 141, вып. 9. – С. 11–15. 4. К сопоставлению глаголов в английском, немецком, французском языках / А. И. Гаврилова, М. А. Капканец, М. А. Левашова // Вестник ХГУ. Иностранные языки. – 1977. – № 159, вып. 10. – С. 6–21. 5. Результаты статистической обработки материалов второго уровня распределительного словаря французской спортивной лексики / А. И. Гаврилова // Вестник ХГУ. Иностранные языки. – 1977. – № 159, вып. 10. – С. 21–25. 6. Структурно-вероятностные характеристики французской спортивной лексики по данным распределительного словаря / А. И. Гаврилова // Лингвистические исследования. – 1978. – С. 30–37. 7. Результаты статистической обработки трех уровней распределительного словаря французской спортивной лексики / А. И. Гаврилова // Лингвистические исследования. Сборник аспирантов лингвистического отделения института языкознания. – 1978. 8. Некоторые результаты глаголов перемещения по данным распределительного словаря (РС) русского языка и сопоставление данных РС русского и французского языков / А. И. Гаврилова // Вестник ХГУ. – 1979. – № 185, вып. 12. – С. 7–12. 10. Рабочие планы для студентов 4 курса заочного отделения факультета иностранных языков: (спец. – Французск. яз. и лит.) / А. И. Гаврилова, А. Н. Мячиков. – Х., 1983. – 21 с. 11. Рабочие планы для студентов 5 курса заочного обучения факультета иностранных языков: Спец. – Фр. яз. и лит. / А. И. Гаврилова, А. Н. Мячиков. – Х. : Изд-во ХГУ, 1984. – 18 с.

Гальперіна Ольга Андріївна (1919–2015 рр.), старший викладач кафедри французької філології з 1960 р. по 1975 р.

Геллан Арман Фелікс (1795 р. н.), помічник лектора французької мови Харківського Університету з 1827 р.

Григор'єв Максим Вікторович (1968 р. н.), старший викладач кафедри французької філології та перекладу з 1991 р.

Основні наукові праці: 1. Поняття «дерев'яна мова» у франкомовному дискурсі / М. В. Григор'єв, В. Ю. Щирич // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 2013. – № 1071. – С. 39–43. 2. Соціолінгвістичне відображення явища політичної коректності у сучасному французькому соціумі / М. В. Григор'єв // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 2009. – № 838. – С. 62–66. 3. О некоторых современных тенденциях в употреблении англоамериканизмов и их ассимиляции в различных сферах франкофонного социума / М. В. Григор'єв, В. Ю. Щирич // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Х. : Константа, 2001 – № 536. – С. 40–45. 4. Навчальні матеріали по курсу практики усного та письмового перекладу: «Ділова кореспонденція французькою мовою» / М. В. Григор'єв. – Харків : ХДУ, 2000. – 64 с. 5. Навчальні матеріали по курсу практики усного перекладу : «Юридичні справи французькою мовою» / М. В. Григор'єв. – Харків : ХДУ, 2006. – 60 с. 6. Навчальні матеріали по курсу практики усного та письмового перекладу: «Справи бізнесу французькою мовою». Частина I і II / М. В. Григор'єв. – Харків : ХДУ, 2010. – 160 с.

Давидов Олег Іванович (1937 р. н.), кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри французької філології з 1985 р. по 2011 р.

Основні наукові праці: 1. Советско-французские отношения 1924–1939 гг. в современной советской историографии / О. И. Давыдов // Вопросы нов. и новейш. истории. Республиканский межведомственный научн. сб. – Харьков : Вища школа, 1979. – Вып. 25. – 0,75 д.а. 2. Методические указания и задания по курсу «История французского языка». Ч. 1 / О. И. Давыдов. – Харьков : ХГУ, 1987. – 1,25 д.а. 3. Опыт сопоставительного анализа глаголов ввода в русском, английском и французском языках на протяжении XVШ–XX ст. / О. И. Давыдов, Р. Г. Ткаченко // Вестник Харьк. ун-та: Вища школа, 1988. – № 322. – 0,4 д.а. 4. Методические указания и задания для самостоятельной работы по активизации лексико-грамматического материала / О. И. Давыдов. – Харьков : ХГУ, 1989. – 01,49 д.а. 5. Некоторые вопросы французской орфографии: диакритические знаки / О. И. Давыдов, Н. В. Кононенко // Иностранные языки в школе. – М. : Просвещение, 1989. – № 2. – 0,5 д.а. 6. Рабочие планы, задания и контрольные работы / О. И. Давыдов, А. Н. Мячиков. – Харьков : ХГУ, 1989. – 0,95 д.а. 7. Методические указания и задания для самостоятельной работы по исто-

рии французского языка (французская орфография в историческом аспекте) / О. И. Давыдов, А. Н. Мячиков. – Харьков : ХГУ, 1990. – 1,78 д.а. 8. Лингводидактические возможности экспертных систем (ЭС) / О. И. Давыдов, Н. В. Кононенко // Вопросы языкознания и методики преподавания иностранных языков в вузе и школе: тезисы докладов научно-практической конференции Челябинского госуниверситета. – Челябинск, 1992. – 2 с. 9. Навчання видо-часових форм французького дієслова в діалоговому режимі на персональному комп'ютері / О. І. Давидов // Нові технології навчання: збірник статей. – Вип. 8. – Київ, 1992. – 0,4 д.а. 10. О некоторых аспектах гуманизации обучения на языковых факультетах университетов / О. И. Давыдов, Н. В. Кононенко // Сучасні технології навчання: науково-метод. збірник. – Х., 1993. – 0,4 д.а. 11. О лингворечевых предпочтениях студентов специальных факультетов / О. И. Давыдов, Н. В. Кононенко // Актуальні проблеми вивчення мови та мовлення, міжбазової та міжкультурної комунікації: міжвузівський зб. наук. праць. – Харків : Константа, 1996. – 0,25 д.а. 12. О некоторых путях формирования навыка употребления артикля на начальном этапе языкового вуза (франц. язык) / О. И. Давыдов, Н. В. Кононенко, В. Ю. Щириков // Актуальні проблеми теорії комунікації та викладання іноземних мов // Вісник ХДУ. – 1997. – С. 46–49. 13. К вопросу о глагольных конструкциях (в историческом аспекте) Романо-германская филология / О. И. Давыдов // Вісник ХДУ. – 1999. – № 430. – С. 27–30. 14. Некоторые случаи употребления определенного и неопределенного артиклей во французском языке / О. И. Давыдов // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Іноземна філологія на межі тисячоліть. – Харків, 2000. – № 471. – С. 64–68. 15. К вопросу о транспозиции прилагательных во французском языке / О. И. Давыдов // Вісник Харківського національного ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2001. – № 536. – С. 46–53. 16. К вопросу о транспозиции прилагательных во французском языке / О. И. Давыдов // Вісник Харківського національного ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2001. – № 536. – С. 46–53. 17. К вопросу о транспозиции существительных во французском языке / О. И. Давыдов // Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2002. – № 567. – С. 85–90. 18. Франція сьогодні у політичному та економічному аспектах: навчально-методичний посібник для студентів факультету іноземних мов / О. І. Давидов, О. І. Нестеренко. – Харків, 2003. – 64 с. 19. Романский языковой ареал и исторические условия его образования: учебно-методическое пособие для иностранных студентов факультета иностранных языков высших учебных заведений / О. И. Давыдов. – Харьков, 2003. – 72 с.

Даніні Амвросій (1807–1872 рр.), лектор італійської мови Харківського Університету з 1861 р.

Дашук Людмила Андріївна (1934 р. н.), викладач кафедри французької мови з 1961 р.

Де Гінс Каміль (1945 р. н.), викладач кафедри французької філології з 1969 р. по 1973 р.

Дегтярьов Володимир Андрійович (1918 р. н.), старший викладач кафедри французької філології з 1960 р.

Джандоєва Поліна Володимирівна (1943 р. н.), кандидат філологічних наук, доцент кафедри з 1968 р.

Основні наукові праці: 1. О трудностях, возникающих в процессе обучения научно-техническому переводу студентов языковых вузов / П. В. Джандоєва // Вестник Харьковского университета. – Харьков : ХГУ. – № 258. – 1984. – С. 18–23. 2. Учебное пособие для студентов 3–4 курсов факультета РП. Теория и практика перевода. Деловая и коммерческая переписка / П. В. Джандоєва, А. В. Воронцова. – Х. : ХГИ «НУА». – 2000. 3. Актуальность изучения теории и практики научно-технического перевода на языковом факультете и особенности системы подготовки референтов-переводчиков / П. В. Джандоєва // Вчені записки ХГІ «НУА». – 1999. – Т. 5 – С. 440–445. 4. Теория и практика перевода. Деловая и коммерческая переписка: метод. пособие / П. В. Джандоєва. – Х., 2000. – 100 с. 5. Обучение технике выполнения научно-технического перевода студентов / П. В. Джандоєва // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції «Другі Каразінські читання: два століття Харківської лінгвістичної школи». – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2003. – С. 46–48. 6. Лексикологія сучасної французької мови. Посібник з грифом МОНМС України (лист щодо надання грифа № 1/11-2666 від 04.04.11) / П. В. Джандоєва. – Х. : ХДУ НУА, 2011. – 98 с. 7. Технология осуществления научно-технического перевода / П. В. Джандоєва // О простом и сложном профессионально (Спец. выпуск, уч. зап. ХГУ «НУА», посвященный 20-летию НУА). – Х. : Изд. НУА, 2011. – С. 165–175. 8. Les anglicismes dans le lexique du français contemporain / П. В. Джандоєва // Вісник Хар. нац. університету імені В. Н. Каразіна. Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. – 2009. – № 867, вип. 60. – С. 49–53.

Дробязко Олена Євгенівна (1950 р. н.), старший викладач кафедри романської філології та перекладу з 1972 р.

Основні наукові праці: 1. Ділова французька мова: навчальний посібник у 2-х частинах / О. Є. Дробязко. – Х., 2000. 2. Qui lira rira. Почитаем – посмеємся. Книга для домашнього читання / О. Є. Дробязко. – Х. : Константа, 2004. – 64 с. 3. Plaisir de lire. Книга для читання на французькому мові / О. Є. Дробязко. – Х. : Константа. – 2005. – 68 с. 4. Французький мові для повсякденного спілкування. Сборник упражнений для развития устной речи. Ч. 1 / О. Є. Дробязко. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. – 120 с. 5. Фран-

цузкий язык для повседневного общения. Сборник упражнений для развития устной речи. Ч. 2 / Е. Е. Дробязко. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 124 с. 6. Les pratiques socio-culturelles des Français: навчальний посібник / О. Є. Дробязко. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 84 с. 7. Справи бізнесу французькою мовою. Навчальні матеріали з теорії і практики перекладу французької мови. Частина 1 / О. Є. Дробязко, М. В. Григор'єв. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 88 с. 8. Справи бізнесу французькою мовою. Навчальні матеріали з теорії і практики перекладу французької мови. Частина 2 / О. Є. Дробязко, М. В. Григор'єв. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 80 с.

Дютруїль Павло Олексійович, лектор французької мови у десятих роках ХХ ст.

Зельцер Іда Зусівна (1915 р. н.), старший викладач кафедри французької мови ХДУ з 1960 р.

Основні наукові праці: 1. Методические разработки по курсу истории французского языка / И. З. Зельцер, Б. И. Малаховская. – Харьков, 1973.

Іванченко Андріянна Олексіївна (1951 р. н.), кандидат психологічних наук, доцент кафедри романської філології та перекладу з 2014 р.

Основні наукові праці: 1. Вплив креативності на психофізіологічні функції організму / А. О. Іванченко // Проблеми загальної та педагогічної психології: збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка. – Т. XII. – Ч. 7. – К., 2010. – С. 204–212. 2. Духовність як стартовий плацдарм для розвитку креативності личности / А. А. Іванченко // Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. – Вип. 12. – 2011. – С. 420–430. 3. Психолого-філософський зміст категорії «Любов» і її роль у розвитку креативності / А. О. Іванченко // Вісник ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Психологія. – 2012. – Вип. 43. – Ч. II. – С. 129–140. 4. Взаємозв'язок креативності та психо-соматології в життєдіяльності особистості / А. О. Іванченко // Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – 2012. – Т. V : Психофізіологія. Психологія праці. Експериментальна психологія. – Вип. 12. – К. : ДП «Інформ-аналіт. агентство», 2012. – С. 71–79. 5. Креативность и экзистенция / А. А. Іванченко. – Харьков : Форт, 2013. – 422 с.

Колесник Домінікія Трохимівна (1882 р. н.), викладач кафедри французької мови ХДУ з 1939 р. по 1941 р.

Кононенко Наталія Вадимівна (1951 р. н.), викладач кафедри французької філології з 1987 р.

Основні наукові праці: 1. Методические указания по грамматике французского языка (личные глагольные формы). Для начального этапа обучения / Н. В. Кононенко. – Х. : ХГУ, 1985. – 55 с. 2. Использование математических понятий и символов при обучении грамматике французского языка студентов и специалистов в области точных наук / Н. В. Кононенко // Иностранные языки в высшей школе. – М., 1989. – Вып. 21. – С. 115–122. 3. О лингворечевых предпочтениях студентов специальных факультетов / Н. В. Кононенко, О. И. Давыдов // Актуальні проблеми навчання мови та мовлення, міжособової та міжкультурної комунікації. – Х. : Константа, 1996. – С. 49–52. 4. О возможностях обучения синтаксическому анализу по векторной модели студентов и специалистов физико-математического профиля / Н. В. Кононенко, А. С. Панков // Вісник Харківського державного університету. Серія : Романо-германська філологія. – 1999. – № 424. – С. 64–69. 5. Французский глагол : алгоритмы и упражнения / Н. В. Кононенко, В. Ф. Нестеренко. – Х. : ХАИ, 2006. – 85 с.

Коробова Марта Борисівна (1926 р. н.), старший викладач кафедри французької філології з 1965 р. по 1982 р.

Основні наукові праці: 1. Проблемы повышения эффективности преподавания / М. Б. Коробова // Тезисы докладов. – 1973. 2. Теория перевода и научные основы подготовки переводчиков / М. Б. Коробова // Тезисы докладов. – М., 1975. 3. Оценка близости синтаксической информации оригинала и перевода / М. Б. Коробова // Х. : Вестник ХГУ, 1975.

Криворучко Світлана Костянтинівна (1972 р. н.), доктор філологічних наук, професор, завідувача кафедрою романської філології та перекладу з 2014 р.

Основні наукові праці: 1. Парадигма мистецтва Р. Роллана / С. К. Криворучко. – Х. – Основа, 2000. – 160 с. 2. Еволюція особистості у творчості Андре Жіда / С. К. Криворучко. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. – 188 с. 3. Літературна творчість Сімони де Бовуар: еволюція художніх образів : монографія / С. К. Криворучко. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. – 428 с. 4. Естетична парадигма літератури межі ХХ–ХХІ ст. / С. К. Криворучко // Вісник Львівського університету. Сер.: Іноземна філологія. – Вип. 126. – Ч. І. – 2014. – С. 206–217. 5. Математичний світогляд героя у романі П. Джордано «Самотність простих чисел» / С. К. Криворучко // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Сер. : Філологія. – № 1078, вип. 68. – 2013. – С. 205–201. 6. Специфіка конфлікту у романі Шань Са 山飒 «Гравчиня в го» / С. К. Криворучко // Наукові записки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Сер. : Літературознавство. – 2014. – Вип. 1 (77). – Ч. 2. – С. 86–95.

Публікації про неї:

Кушнір І. Б. Криворучко Світлана / І. Б. Кушнір // Енциклопедія сучасної України. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень, 2014. – Т. 15. – С. 379.

Лановий Григорій Михайлович (1944 р. н.), старший викладач кафедри романської філології та перекладу з 1990 р.

Основні наукові праці: 1. Науково-технічний переклад з іспанської мови : навчально-методичний посібник. Ч. 1 / Г. М. Лановий, О. Г. Лановий. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. – 120 с. 2. Науково-технічний переклад з іспанської мови : навчально-методичний посібник. Ч. 2 / Г. М. Лановий, О. Г. Лановий. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 68 с.

Лановий Олег Григорович (1974 р. н.), викладач кафедри романської філології та перекладу з 2006 р.

Основні наукові праці: 1. Науково-технічний переклад з іспанської мови : навчально-методичний посібник. Ч. 1 / О. Г. Лановий, Г. М. Лановий. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. – 120 с. 2. Науково-технічний переклад з іспанської мови : навчально-методичний посібник. Ч. 2 / О. Г. Лановий, Г. М. Лановий. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 68 с.

Левицька Віра Георгіївна (1893 р. н.), викладач кафедри французької мови ХДУ з 1949 р. по 1956 р.

Лібін Шарло (Шарль) Калменович (1921 р. н.), старший викладач кафедри французької мови з 1943 р.

Основні наукові праці: 1. Эпистолярный стиль в современном французском языке : учеб. пособие по французской корреспонденции / Ш. К. Либин, В. И. Луев. – Курск : Изд-во Курск. гос. ред. ин-та, 1974. – 236 с. 2. Питальний член у ролі антецедента в складнопідрядних реченнях французької мови / Ш. К. Лібін, Л. М. Мінкін // Вісник ХДУ. Сер. : Іноземні мови. – 1975. – Вип. 8. – С. 84–86.

Лоренцоні Рінальдо (1857 р. н.), працював у Харківському Університеті з 1894 р., лектор італійської мови, автор праці «Походження італійської літературної мови».

Лукашов Артем Юрійович (1985 р. н.), викладач кафедри романської філології та перекладу з 2012 р.

Основні наукові праці: 1. Проблематика іспано-каталонського білінгвізму у творчості Хуана Марсе / А. Ю. Лукашов // Наукові записки ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. – 2012. – Вип. 2 (70). – Ч. 2. – С. 72–82. 2. Творчість Хуана Марсе у контексті мовно-культурної ситуації в Каталонії / А. Ю. Лукашов // Збірник ХІФТ. – 2011. – Т. 14. – С. 173–189. 3. Живые правила чтения французского языка / Артем Юрійович Лукашов, Jeanne Juliens. – Харьков : New Time, 2013. – 63 с.: ил. 4. Живая грамматика французского языка /

Артем Юрійович Лукашов, Марія Жиль, Nicole Duval. – Харьков : New Time, 2014. – 80 с.: ил.

Мазон Андре (1881–1967 рр.), лектор французької мови Харківського університету з 1905 р. до 1908 р.

Мазур Людмила Самойлівна (1922–1982 рр.), викладач кафедри французької мови з 1960 р. по 1982 р.

Малаховська Берта Іллівна (1915 р. н.), викладач кафедри французької мови з 1960 р.

Основні наукові праці: 1. Методические разработки по курсу истории французского языка / Б. И. Малаховская, И. З. Зельцер. – Харьков, 1973.

Мало Ігнатій (1819–1884 рр.), лектор французької мови Харківського університету з 1853 р.

Мартьянова Єлизавета Порфиріївна (1894 р. н.), завідувача кафедри французької мови, декан факультету романо-германських мов з 1935 р. по 1951 р.

Основні наукові праці: 1. Элементы русской речи в современном французском языке / Е. П. Мартьянова // Научные записки ХПИИЯ. – 1939. – Т. 1. – 24 с. 2. Графическая передача русских заимствований во французском языке / Е. П. Мартьянова // Научные записки ХПИИЯ. – 1940. – Т. 2. – 28 с. 3. Передача суффиксов и окончаний слов русского происхождения во французской художественной литературе 19 и 20 вв. / Е. П. Мартьянова // Учені записки (Харк. ун-т ім. О. М. Горького). Труды филологического факультета (романо-германского отделения) ХГУ. – 1957. – Т. 5. – 13 с. 4. Роль русского языка в обогащении французской лексики в послеоктябрьский период / Е. П. Мартьянова // Филологический сборник : изд. Украинской Академии Наук. – 1958. – 12 с. 5. Лексичні запозичення українського походження в сучасній французькій мові / Є. П. Мартьянова // Питання історичного розвитку української мови: тези доповідей. – Харків, 1959. – С. 112–114. 6. Об изучении русского языка во Франции в послеоктябрьский период / Е. П. Мартьянова // Труды филологического факультета ХГУ. – 1960. – Т. 8. – 19 с. 7. Об отражении русско-французских культурных связей во французском языке и литературе XIX века (По материалам литературных трудов и корреспонденции П. Мериме) / Е. П. Мартьянова. – Харьков : Издательство ХГУ, 1960. – 148 с. 8. Лексичні запозичення українського походження в сучасній французькій мові / Є. П. Мартьянова // Питання історичного розвитку української мови. Праці Міжвузівської наук. конференції. – Х., 1962. – С. 298–315. 9. Об изучении русского языка во Франции до Октябрьской революции 1917 года / Е. П. Мартьянова // Ученые записки (Харьковский университет). Труды философского факультета. – 1962. – Т. 10. – С. 214–226. 10. Лексика українського походження в сучасній французькій мові / Є. П. Мартьянова // Сборник

филологического факультета ХГУ, памяти Поттебни, межвузовский сборник. – 1,5 п.л. 11. П. Вайян-Кутюрье – друг СССР / Е. П. Мартьянова // Вопросы лексики и фразеологии английского и немецкого языков. – 1964. – Вып. 1. – С. 97–105. 12. О лексике русского происхождения в литературном наследии П. Вайяна-Кутюрье / Е. П. Мартьянова // Вестник Харьковского университета. Сер. : Филология. – 1965. – № 12, вып. 2. – С. 135–144. 13. О грамматическом оформлении русизмов во французском языке / Е. П. Мартьянова // Иноземна філологія. – 1966. – Вип. 7. – С. 9–98. 14. Щодо відображення російсько-французьких культурних відносин у лексичному складі в словниках французької мови / Е. П. Мартьянова // Вісник Харківського університету. Сер. : Іноземні мови. – 1966. – Вип. 1. – С. 30–33. 15. Лексика братских народов СССР в литературном наследии П. Вайян-Кутюрье / Е. П. Мартьянова // Сборник научных трудов филологического факультета. – 1,5 п.л. 16. Пособие по синтаксису современного французского языка / Е. П. Мартьянова. – Х. : Изд. ХГУ, 1962.

Мацкова (Курченко) Лідія Миколаївна (1921 р. н.), старший викладач кафедри французької філології з 1962 р. по 1982 р.

Мигилевська Олександра Василівна (1890 р. н.), у 1941 р. закінчила ХДПШМ за спеціальністю «Французька мова»; з 10.09.1938 р. по 20.10.1941 р. та з 01.09.1943 по 26.08.1956 р. працювала викладачем кафедри французької мови ХДУ.

Михайлова Ольга Миколаївна (1930 р. н.), викладач кафедри французької мови з 1954 р. по 1958 р.

Основні наукові праці: 1. Методические указания для чтения текстов на французском языке по геологии для студентов 2 и 3 курсов геолого-географического факультета / О. Н. Михайлова. – Х. : ХГУ, 1976. – 70 с. 2. Методические указания и тексты по французской литературе для студентов 3–4 курсов филологического факультета / О. Н. Михайлова. – Х. : ХГУ, 1983. – 49 с. 3. Учебный план и контрольные задания по практическому курсу французского языка: для студентов заочного отделения филологического, исторического и геолого-географического факультета ХГУ им. А. М. Горького / О. Н. Михайлова, Е. М. Калиниченко, В. Ф. Нестеренко. – Х., 1987. – 30 с.

Мінкін Лев Михайлович (1928 р. н.), доктор філологічних наук, професор кафедри ділової іноземної мови та перекладу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна з 1992 р.

Основні наукові праці: 1. К вопросу о грамматической характеристике слова «поп» в современном французском языке / Л. М. Минкин. – 1957. – 89 с. 2. К вопросу о средствах выражения отрицания в современном французском языке / Л. М. Минкин. – 1957. – 70 с. 3. Практический русско-французский медицинский разговорник / И. П. Петрова, Б. Р. Петров ; под

ред. Л. М. Минкина. – Х. : Б. и., 1969. – 251 с. – На рус., фр. яз. 4. Синтез двух отрицательных значений во французском языке / Л. М. Минкин // Вестник ХГУ. Сер.: Иностранные языки. – 1969. – Т. 42, вып. 2. – С. 35–39. 5. Рец.: Andrievskaia A. Syntaxedu français moderne / Л. М. Минкин // Іноземна філологія. – 1975. – Вип. 38. – С. 143–145. 6. К характеристике предложения в лингвистике языка, речи и текста (на французском материале) / Л. М. Минкин // Вісн. Харк. Ун-ту. Система мови та мовленнєва діяльність. – 1986. – № 386. – С. 75–79. 7. Взаимоотношение языковых и речевых тенденций во французской грамматике : Пособие к спецкурсу по теоретической грамматике / Л. М. Минкин, И. А. Макеенко. – 1989. – 72 с. 8. Возможности реализации грамматической системы французского языка / Л. М. Минкин, И. А. Макеенко. – 1987. – 80 с. 9. Системно-языковая обусловленность коммуниктивных структур речи / Л. М. Минкин // Вісник Харків. держ. ун-ту. – 1999. – № 424. – С. 95–100. 10. Предпосылки двойной знаковой номинации / Л. М. Минкин // Матеріали міжнар. конф. «Іноземна філологія на межі тисячоліть». – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2000. – С. 193–195. 11. Проблемы значения в теории языка и речи / Л. М. Минкин // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 2000. – № 471. – С. 179–192.

Музейник Ірина Володимирівна (1960 р. н.), кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології та перекладу з 1994 р.

Основні наукові праці: 1. Типология высказываний, содержащих отрицание отрицания, в свете теории полифонии / І. В. Музейник // Вісник Харк. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. Сер. : Романо-германська філологія. Проблеми перекладу та іншомовної комунікації. – 2003. – № 611. – С. 131–134. 2. Прагматична характеристика негативно-оцінних мовленнєвих актів, які взаємодіють із запереченням / І. В. Музейник // Лінгвістичні дослідження : зб. наук. пр. – Харків : ХДПУ. – 2000. – Вип. 5. – С. 57–60. 3. Заперечення заперечення у французькому рекламному дискурсі / І. В. Музейник // Вісник Волинського держ. ун-ту імені Лесі Українки. Філологічні науки. – 2007. – № 4. – С. 39–42. 4. Отрицание отрицания в сверхфразовом единстве / І. В. Музейник // Вісник Харк. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. Сер. : Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. – 2007. – № 773. – С. 82–85.

М'ясникова Антоніна Семенівна (1919 р. н.), викладач французької мови з 1951 р. по 1977 р. ХДППМ, потім у ХДУ.

М'ячик Анатолій Миколайович (1937 р. н.), старший викладач кафедри французької філології з 1962 р. по 2003 р.

Основні наукові праці: 1. Рабочие планы для студентов 4 курса заочного отделения факультета иностранных языков: (спец. – Французск. яз. и лит.) /

А. Н. Мячиков, А. И. Гаврилова. – Х., 1983. – 21 с. 2. Рабочие планы для студентов 5 курса заочного обучения факультета иностранных языков: спец. – фр. яз. и лит. / А. Н. Мячиков, А. И. Гаврилова. – Х. : Изд-во ХГУ, 1984. – 18 с. 3. Рабочие планы, методические указания к заданиям и контрольным работам для студентов 6 курса заочного обучения факультета иностранных языков, специальность французский язык и литература / А. Н. Мячиков, О. И. Давыдов. – Х. : ХГУ, 1986. – 12 с. 4. Методические указания и задания по курсу «История французского языка» для студентов 3–5 курсов дневного и заочного отделения факультетов иностранных языков / А. Н. Мячиков, О. И. Давыдов. – Х. : Издательство ХГУ, 1987. – 32 с. 5. Методические указания и задания для самостоятельной работы по активизации лексико-грамматического материала для младших курсов факультета иностранных языков / А. Н. Мячиков, О. И. Давыдов. – Х. : Издательство ХГУ, 1989. – 42 с. 6. Рабочие планы, задания и контрольные работы для студентов 1 курса заочного отделения факультетов иностранных языков: спец. – фр. яз. и лит. / А. Н. Мячиков, О. И. Давыдов. – Х. : Издательство ХГУ, 1989. – 17 с.

Нестеренко Олена Іванівна (1945 р. н.), старший викладач кафедри романської філології та перекладу з 1969 р.

Основні наукові праці: 1. О функционировании местоимения *ça* в безличных конструкциях / Е. И. Нестеренко // Вестник Харьковского университета. Системы романских и германских языков и обучение речи. – 1982. – № 231. – С. 44–50. 2. Страноведение как учебная дисциплина: структура, объем, новые материалы / Е. И. Нестеренко, Н. В. Кононенко // Актуальні питання лінгвістики та методики викладання іноземних мов. – 1996. – С. 31–33. 3. Социокультурный аспект преподавания иностранных языков / Е. И. Нестеренко // Вестник НУА. Ученые записки. – Харьков, 1999. – С. 224–228. 4. Посібник. Курс лекцій з порівняльної граматики французької та української мов / О. І. Нестеренко. – Харків : ХГУ «НУА». – 86 с. 5. Лінгвокраїнознавство : навчальний посібник / О. І. Нестеренко. – Харків : Народна Українська Академія. Рек. Мін-вом освіти і науки України, 2002. – 200 с. 6. Франція сьогодні у політичному та економічному аспектах : навчально-методичний посібник / О. І. Нестеренко, О. І. Давидов. – Харків, 2003. – 64 с. 7. Методична розробка до підручника Л. Л. Потушанської та ін. І частина / О. І. Нестеренко. – ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2004. – 44 с. 8. Учимося правильно писати / О. І. Нестеренко, О. О. Рассказова, І. М. Яценко. – Харків, 2003. – 40 с. 9. О реформировании высшего образования Франции в контексте Болонского процесса // Вчені зап. Харк. гум. ун-ту «НУА». – Х., 2005. – Т. 11. – С. 112–123. 10. Курс лекцій з французької літератури ХІХ століття [Електронний ресурс] / О. І. Нестеренко. – 2012. – Режим доступу : <http://foreign-languages.karazin.ua/departments/romance-philology-and-translation/library-3>

Нечипоренко Віра Федорівна (1920 р. н.), викладач кафедри французької мови з 1949 р.

Одинокова Вікторія Іванівна (1942 р. н.), старший викладач кафедри французької мови з 1972 р. по 1988 р.

Основні наукові праці: 1. Полисемия как один из факторов лексико-семантического варьирования слова / В. И. Одинокова // Вісник ХДУ. – № 8, 19. – 1975. – 0,4 др. с. 2. Эллипсис как одна из манифестаций лексико-семантического варьирования слова / В. И. Одинокова // Вісник ХДУ. – 1976. – Вип. 9. – 0,5 др. с. 3. К вопросу семантики имени собственного / В. И. Одинокова // Вісник ХДУ. – Вип. 10. – 1977. – 0,4 др.с. 4. Лексико-семантическое варьирование слова в его связи с метонимическими переносами / В. И. Одинокова // Вісник ХДУ. – 1980. – Вип. 13. – 0,5 др. с. 5. Взаимодействие морфологических и лексических факторов в процессе лексико-семантического варьирования слова / В. И. Одинокова // Вісник ХДУ. – 1981. – Вип. 14. – 0,5 др. с. 6. К вопросу о взаимодействии структурных и семантических функций / В. И. Одинокова // Вісник ХДУ. – 1983. – Вип. 243. – 1,4 др. с. 7. Соотношение структурных и семантических функций в адъективной модели НА, А / В. И. Одинокова // Вісник ХДУ. – 1984. – Вип. 258. – 0,25 др. с. 8. Семантическая структура слова в ее соотношении с метафоризацией компонентов бинарного словосочетания / В. И. Одинокова // Вісник ХДУ. – 1984. – 0,25 др. с. 9. Методическая разработка по домашнему чтению по роману Ж. Сименона «Мегрэ сердится».

Олейникова Майя Максимівна, викладач кафедри французької з 1955 р. по 1958 р.

Оржицький Ігор Олександрович (1958 р. н.), кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології та перекладу з 2001 р.

Основні наукові праці: 1. До питання про архетипні основи образу Івана Мазепи в європейській поезії (структурно-семантичний аспект) / І. Оржицький // Збірник Харківського історико-філологічного товариства. – 2004. – Т. 10. – С. 185–206. 2. «Ми світло і правда, обернені в камінь...»: Література країн Андійського регіону (Перу, Болівія, Еквадор) у ХХ столітті: Етнокультурний аспект / І. Оржицький. – Київ : Юніверс, 2006. – 271 с. 3. Мигель Анхель Астуриас / И. А. Оржицкий // История литератур Латинской Америки. Кн. 5 : Очерки творчества писателей XX века. – М. : ИМЛИ РАН, 2005. – С. 58–105. 4. El geo-logos de los países andinos: geografía en la literatura / Igor Orzhitskiy // Cuadernos Americanos. – 2002. – № 91. – P. 99–104. 5. El Sexto, novela andina? / Ігор Оржыцкыі // América sin nombre. – 2012. – № 17. – P. 68–74.

Остроушко (Мюл'є) Вікторія Борисівна (1965 р. н.), старший викладач кафедри французької філології з 1987 р. по 2010 р.

Основні наукові праці: 1. Курс лекцій зі стилістики сучасної французької мови / В. Б. Остроушко, О. О. Рассказова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2002. – 44 с. 2. Сучасна Франція : навчально-методичний посібник з французької мови для студентів факультету іноземних мов / В. Б. Остроушко, А. М. Тимонін. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2006. – 116 с.

Павлюк Юлія Валеріївна (1985 р. н.), викладач кафедри романської філології та перекладу з 2010 р.

Основні наукові праці: 1. Функционирование англоязычных заимствований в современном испаноязычном публицистическом дискурсе / Ю. В. Павлюк // Функциональная лингвистика : сб. науч. работ / Крымский республиканский институт последипломного педагогического образования. – Симферополь, 2012. – № 4. – С. 109–111. 2. До питання про сутність поняття «Запозичення» / Ю. В. Павлюк // Функциональная лингвистика : сб. науч. работ / Крымский республиканский институт последипломного педагогического образования ; науч. ред. А. Н. Рудяков. – Симферополь, 2013. – № 5. – С. 317–319.

Пакі-де-Совіньї Ніколя (1774 р. н.), викладач французької словесності з 1803 р. по 1836 р.

Панасенко Лариса Олександрівна (1951 р. н.), старший викладач кафедри романської філології та перекладу з 1978 р.

Основні наукові праці: 1. О формировании первичных аудитивных навыков при обучении второму французскому языку на материале современных эстрадных песен / Л. А. Панасенко, Н. В. Кононенко // Тези 3-го українсько-німецького симпозиуму. – Харків, 1995. – С. 107. 2. Язык родной и язык иностранный / Л. А. Панасенко // Лицейские записки. Научно-методический сборник. – Харьков, 2002. – № 14–15. – С. 87–89. 3. Корни языкового выражения политической корректности / Л. А. Панасенко, А. П. Баева // Вісник ХНУ. Проблеми перекладознавства, комунікативної та когнітивної лінгвістики. – 2003. – Вип. 609. 4. Французькі біблійні фразеологізми як знак рецепції християнської культури / Л. О. Панасенко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2008. – № 836. – Вип. 54. – С. 14–16. 5. Поняття «ум» в уявленнях французів, українців і росіян / Л. О. Панасенко, А. Г. Кругляк // Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики навчання іноземних мов у дослідженнях студентів. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – Вип. 7. – Ч. 1. – С. 169–174. 6. Етнолінгвістика та її педагогічний потенціал в умовах глобалізації / Л. О. Панасенко, Г. Н. Карнаушенко // Традиційна культура в умовах глобалізації: культурна ідентифікація та інформаційне суспільство : матеріали науково-практичної конференції. – 2012. – С. 75–81. 7. Домашнє читання французькою мовою : навчально-методичний посібник із домашнього читання, призначений для

студентів II курсу (основна мова – французька) / Л. О. Панасенко. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 72 с.

Пашкова Аліна Вікторівна (1979 р. н.), викладач кафедри романської філології та перекладу з 2001 р.

Основні наукові праці: 1. Дискурсивные слова и их природа / А. В. Пашкова // Актуальні проблеми перекладознавства та методики навчання перекладу»: матеріали четвертої Всеукраїнської наукової конференції. – 2007. – С. 99. 2. Лунфардо – жаргон іспанської мови Аргентини / А. В. Пашкова // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Сер. : Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. – 2009. – № 837. – С. 160–162. 3. Культурологічний аспект вивчення іноземної мови (на прикладі іспанської мови) / А. В. Пашкова // Матеріали II Всеукраїнської науково-методичної конференції «Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі». – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2009. – Вип. 2. – С. 93–95. 4. Requiem por un torero : навчально-методичний посібник для китайських студентів I курсу / А. В. Пашкова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 76 с.

Песоцька Діана Леонідівна (1978 р. н.), кандидат філософських наук, доцент кафедри романської філології та перекладу з 2000 р.

Основні наукові праці: 1. Дискурс истинного/ложного как механизм исключения феминного в философии Платона / Д. Л. Биленко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2007. – № 778. – С. 56–60. 2. Andaluzia, Gloria E. & Keating, Analouise. This bridge we call home. Radical vision for transformation / Д. Л. Биленко // Гендерные исследования. – 2008. – № 18. – С. 429–432. 3. Французька фразеологія у гендерному вимірі / Д. Л. Биленко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2009. – № 837. – С. 132–135. 4. Гендерна політика у Франції / Д. Л. Песоцька // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2012. – № 1023. – С. 65–69. 5. Дискурс истинного/ложного в западноевропейском дискурсе: гендерный подход / Д. Л. Песоцкая // *Отпес et Singulos: посередництво мови у дискурсивній [спів]творчості : колективна монографія.* – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – С. 311–331.

Плансон Антон Карлович (1791–1839 рр.), лектор французької мови з 1839 р.

Пугач Богдана Валеріївна (1977 р. н.), викладач кафедри романської філології та перекладу з 2001 р.

Основні наукові праці: 1. До питання про створення та сприйняття тексту ефективної реклами / Б. Пугач // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Романо-германська філологія. – 2009. – № 867, вип. 60. – С. 187–189. 2. Некоторые особенности француз-

ского языка и их отражение в рекламном слогане / Б. Пугач // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер. : Романо-германська філологія. – № 726, вип. 49. – Х., 2006. – С. 194–196.

Путівцева Наталія Костянтинівна (1981 р. н.), викладач кафедри романської філології та перекладу з 2003 р.

Основні наукові праці: 1. Стилiстичні прийоми у мові сучасних французьких політиків та їх передача при перекладі / Н. К. Путівцева // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Сер. : Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. – 2008. – № 811. – С. 143–146. 2. Особливості створення каламбуру у французькій мові / Н. К. Путівцева // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Сер. : Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. – 2009. – № 838. – С. 90–94.

Райська Ніна Георгіївна (1904 р. н.), старший викладач кафедри французької філології з 1958 р. по 1974 р.

Рассказова Ольга Олександрівна (1945 р. н.), старший викладач кафедри романської філології та перекладу з 1967 р. по 2014 р.

Основні наукові праці: 1. К вопросу о функционально-семантической категории / О. А. Рассказова // Вестник ХГУ. – № 185. – 1979. – С. 48–53. 2. О типологии конструкций современного французского языка, выражающих пассивное значение категории / О. А. Рассказова // Вестник ХГУ. – № 196. – 1980. – С. 73–77. 3. Лексические средства выражения каузативного значения в современном французском языке / О. А. Рассказова // Вестник ХГУ. – № 231. – 1982. – С. 76–83. 4. Лексические и грамматические средства выражения возвратного значения в современном французском языке / О. А. Рассказова // Вестник ХГУ. – № 274. – 1985. – С. 67–71. 5. Структурно-семантические типы безличных конструкций в современном французском языке / О. А. Рассказова // Вестник ХГУ. – № 290. – 1986. – С. 80–88. 6. Новые методы анализа в современной французской грамматике: методическое пособие / О. А. Рассказова. – Харьков : ХГУ, 1985. 7. Методическое пособие по развитию французской устной речи для студентов IV курса факультета иностранных языков / О. А. Рассказова, П. В. Джандоева. – Харьков : ХГУ, 1992. – 30 с. 8. Функционально-семантическое микрополе пассива в современном французском языке / О. А. Рассказова // Сборник «Вопросы языкознания и методики преподавания иностранных языков в вузе и школе». – Челябинск, 1992. – С. 30–32. 9. Позиционные значения форм пассива в современном французском языке / О. А. Рассказова, М. Ю. Воронина // Актуальні питання лінгвістики та методики викладання іноземних мов. – Харків, 1997. – С. 61–64. 10. Сравнительный анализ стилистических лагун русского и французского языков / О. А. Рассказова // Вестник НУА. Ученые записки. – Харьков, 2000. – 4 с. 11. Практичні завдання до курсу стилісти-

ки сучасної французької мови / О. О. Рассказова, В. Б. Остроушко. – Харків, 2000. – 25 с. 12. Поезія Поля Верлена у контексті проблем українського художнього перекладу / О. О. Рассказова, В. В. Димитрова // Вісник ХНУ. – 2002. – № 567. – С. 360–365. 13. Различные способы классификации устной речи / О. А. Рассказова, В. Б. Остроушко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2000. – № 500. – С. 300–304. 14. К вопросу об особенностях французской разговорной речи и методах ее обучения / О. А. Рассказова, Л. А. Панасенко // II Каразінські читання: два століття Харківської лінгвістичної школи : матеріали Всеукраїнської наукової конференції. – 2003. 15. Курс лекцій зі стилістики сучасної французької мови / О. О. Рассказова, В. Б. Остроушко. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2002. – 50 с. 16. Учимся правильно писать : учебное пособие для студентов факультета иностранных языков / О. О. Рассказова, Е. И. Нестеренко, И. Н. Яценко. – Харьков : ХНУ, 2003. – 56 с.

Рітгер Павло Григорович (1872–1939 рр.), приват-доцент, лектор італійської мови, завідувач науково-дослідної кафедри мовознавства та керівник секції порівняльного мовознавства з 1897 р. по 1939 р.

Романюк Олена Миколаївна (1986 р. н.), викладач кафедри романської філології та перекладу з 2008 по 2009 рр.

Сарановська Інна Віталіївна (1972 р. н.), старший викладач кафедри романської філології та перекладу з 1995 р.

Основні наукові праці: 1. Le Comique est une partie intégrante des contes de Pierre Gripari / Saranovska I. // Bulletin de l'Association Les Amis de Pierre Gripari. – № 15. – Paris. – P. 9–11. 2. Фантастика в творчестве Пьера Грипари / И. В. Сарановская // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 2000. – № 473. – С. 416–419. 3. Сказочное творчество Пьера Грипари в отечественном и зарубежном литературоведении / И. В. Сарановская // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 2002. – № 538. – С. 282–287. 4. Masques stylistiques dans les contes adaptés par Pierre Gripari / I. Saranovska // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 2009. – № 838. – P. 86–89.

Сатановська Ганна Сергіївна (1979 р. н.), старший викладач. Кафедри романської філології та перекладу з 2001 р.

Основні наукові праці: 1. Засоби художньої реалізації антиномії «Рим»–«Провінція» в просторово-часовій структурі роману Маргеріт Юрсенар «Спогади Адріана» / Г. С. Сатановська // Вісник Луганського національного університету імені Т. Г. Шевченка. Філологічні науки. – 2013. – Вип. 9 (268). – Ч. II. – С. 222–227. 2. Поетика архітектурних форм у хронотопі роману Маргеріт Юрсенар «Спогади Адріана» / Г. С. Сатановська // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер. : Філологія. – 2013. –

Вип. 69 (1080). – С. 107–110. 3. Реализация инициационной схемы мономифа в хронотопе романа Маргерит Юрсенар «Воспоминания Адриана» / А. С. Сатановская // В мире науки и искусства: вопросы филологии, искусствоведения и культурологии. Сборник статей по материалам XXXIII Международной научно-практической конференции. Февраль 2014 г. – Новосибирск : СибАК, 2014. – № 2 (33). – С. 131–137. 4. Стилий фразеологічний словник-довідник (російська, українська, англійська, французька, іспанська, китайська мови) / В. В. Бондаренко, Л. М. Бондаренко, П. М. Іванова, Г. С. Сатановська. – Харків, 2010. – 448 с. 5. Сатановська Г. С. Практика перекладу французької мови. Соціально-політичний аспект : навчальний посібник / Г. С. Сатановська. – Харків, 2013. – 76 с.

Світлична Марина Олексіївна (1989 р. н.), викладач кафедри романської філології та перекладу з 2011 р.

Основні наукові праці: 1. Проблема перекладу іспанських зоонімів у творах Орасіо Кіроги на українську та російську мову / М. О. Світлична, І. О. Оржицький // *In Statu Nascendi* : збірник студентських статей. – Харків : НТМТ, 2011. – Випуск 12. – С. 170–173.

Севастьянова Ірина Анатоліївна (1985 р. н.), викладач кафедри романської філології та перекладу з 2008 по 2009 рр.

Сержан Леонід Степанович (1932 р. н.), викладач кафедри французької філології з 1956 р. по 62 р.

Основні наукові праці: 1. Пособие по домашнему чтению на французском языке для студентов институтов и факультетов иностранных языков / Леонид Степанович Сержан, Валентина Иосифовна Марьясина. – Москва : Высшая школа, 1976. – 231 с. – На рус., фр. яз.

Соловйов Сергій Вікторович, викладач французької літератури і мови Харківського університету (1894–1895 рр.).

Сумцов Микола Федорович (1854–1922 рр.), декан історико-філологічного факультету Харківського Університету.

Тимонін Анатолій Михайлович (1954 р. н.), старший викладач кафедри романської філології та перекладу з 1981 р.

Основні наукові праці: 1. К вопросу об употреблении рода для обозначения названий лиц и профессий во французском языке / А. М. Тимонин, Е. И. Нестеренко // *Учёные записки Харьковского гуманитарного университета «НУА»*. – 2003. – Т. 9. – С. 379–387. 2. Способи перекладу текстів малих форм з французькими анімалізмами / А. М. Тимонін, В. В. Яворовська // *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. – 2008. – № 811, вип. 55. – С. 150–153.

Тимофєєва Юлія Євгеніївна (1971 р. н.), викладач кафедри романської філології та перекладу з 2014.

Трутень Світлана Дмитрівна (1929 р. н.), викладач кафедри французької мови з 1960 р. по 1962 р.

Тургенева Тетяна Іларіонівна (1923 р. н.), старший викладач кафедри французької філології з 1962 по 1978 р.

Уткіна Галина Федорівна (1944 р. н.), старший викладач кафедри романської філології та перекладу з 1969 р.

Основні наукові праці: 1. Совершенствуйте ваш французский язык : учебно-методическое пособие / Г. Ф. Уткина, О. А. Рассказова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2004. – 108 с. 2. Удосконалюйте вашу французьку мову : навчально-методичний посібник (Ч. II) / Г. Ф. Уткина, О. О. Рассказова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2005. – 64 с.

Фастиковський Михайло Георгійович, викладач кафедри французької філології по 1968 р.

Ферраріні Йосип Фабієвич, лектор граматики та історії італійської літератури з 1839 р.

Чуб Вікторія Павлівна (1984 р. н.), викладач кафедри романської філології та перекладу з 2006 р.

Основні наукові праці: 1. Постать Антуана Володіна в дискурсі французького постмодернізму: «рупор постекзотизму» / В. П. Чуб // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна» : зб. наук. пр. / уклад. : І. В. Ковальчук, О. Ю. Костюк, С. В. Новоселецька. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. – Вип. 52. – С. 289–292. 2. Роман А. Володіна «Дондог»: альтернативна історія в дискурсі фантастичного / В. П. Чуб // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Філологія. – Харків, 2015. – № 1152. – С. 195–199. 3. А. Володін і В. Пелевін: типологічні сходження в романах «Дондог» і «Чапаєв і Пустота» / В. П. Чуб // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія. – Одеса, 2015. – Вип. 16. – С. 172–180.

Чунікіна Ніна Петрівна (1895 р. н.), старший викладач кафедри французької мови з 1943 р. по 1956 р.

Шапарєва Наталія Олегівна (1986 р. н.), старший викладач кафедри романської філології та перекладу з 2008 р.

Основні наукові праці: 1. Матеріально-тілесні ряди трилогії Л.-Ф. Селіна «Із замка в замок», «Північ», «Рігодон» / Н. О. Шапарєва // Література в контексті культур : зб. наук. праць. – 2014. – Вип. 24 (2). – С. 147–153. 2. Творчість Л.-Ф. Селіна в контексті ідейних пошуків французької літератури середини ХХ століття / Н. О. Шапарєва // Іноземна філологія. Український науковий збірник. – Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. – Вип. 126. – Ч. 2. – С. 200–206. 3. Засоби комічного у романі Л.-Ф. Селіна «Із

замка в замок» / Н. О. Шапарєва // Світова література на перехресті культур і цивілізацій: збірник наукових праць. – Сімферополь, 2013. – Вип. 7. – Ч. 1. – С. 239–247. 4. Мотив чутливості у романі Луї-Фердінана Селіна «Із замка в замок» / Н. О. Шапарєва // Наукові записки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Сер. : Літературознавство. – 2012. – Вип. 2 (70). – Ч. 1. – С. 133–139. 5. Портреты как психозмоциональная составляющая в романе Луи-Фердинана Селина «Север» / Н. О. Шапарєва // Наука и искусство: вопросы филологии, искусствоведения и культурологи : материалы международной заочной научно-практической конференции. – Новосибирск, 2013. – Ч. 2. – С. 158–165.

Шепелевич Лев Юліанович (1863–1909 рр.), доктор наук, професор Харківського Університету.

Шептуха Микола Михайлович (1948–2014 рр.), викладач французької мови, заступник декана факультету іноземних мов з 1965 р. по 1992 р.

Шитова Марія Андріївна (1893 р. н.), доцент, завідувача кафедрою з 1943 р.

Основні наукові праці: 1. Про роботу нашої кафедри (Французького язика) / М. А. Шитова // Сталінські кадри. – 1952. – 21 с. 2. Роль общелитературных слов в системе математической терминологии французского языка : автореф. дис. ... канд. філол. наук / М. А. Шитова. – Х., 1954. – 16 с. 3. Роль общелитературных слов в системе математической терминологии французского языка : дис. ... канд. філол. наук / М. А. Шитова. – М. : 1954. – 259 с. 4. О пунктуации придаточных относительных предложений во французском языке / М. А. Шитова // Иностраные языки в школе. – 1958. – № 5. – С. 112–113. 5. Из истории французских математических терминов / М. А. Шитова // Ученые записки (Харьковский университет). – Т. 109. Труды филологического факультета. – 1960. – Т. 8. – С. 213–215. 6. О терминологической лексике (На материале французской математической терминологии) / М. А. Шитова // Координационное совещание по сравнительному и типологическому изучению романских языков. – Ленинград, 1964. – С. 25. 7. Нові форми словотвору в науковій термінології (на матеріалі математичної термінології французької мови) / М. А. Шитова // Іноземна філологія. – 1973. – Вип. 30. – С. 122–127.

Щириов Вячеслав Юрійович (1968 р. н.), старший викладач кафедри романської філології та перекладу з 1992 р.

Основні наукові праці: 1. Сучасні тенденції словотворення французької мови у Канаді / В. Ю. Щириов // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 2008. – № 811. – С. 143–146. 2. О некоторых современных тенденциях в употреблении англоамериканизмов и их ассимиляции в различных сферах франко-

фонного соціума / В. Ю. Щирич, М. В. Григор'єв // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 2001. – № 536. – С. 40–45.

Яворовська Вікторія Вячеславівна (1972–2011 рр.), викладач кафедри романської філології та перекладу з 1994 р. по 2011 р.

Яценко Інга Миколаївна (1974 р. н.), старший викладач кафедри романської філології та перекладу з 1996 р.

Основні наукові праці: 1. Инновационные видеотехнологии на занятии по иностранному языку / И. Н. Яценко // Наукові записки. Сер. : Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. – Вип. 119. – С. 482–486. 2. Création de reportages vidéo en classe de langue / I. M. Яценко // Структурно-семантичні і когнітивно-дискурсивні парадигми сучасного романського мовознавства : матеріали Четвертої Всеукраїнської наукової конференції романістів. – Дніпропетровськ : Інновація, 2013. – С. 176–178. 3. Французькою про англійську, або пригоди Камо : навчально-методичний посібник із домашнього читання, призначений для студентів спеціальностей «Мова та література» / I. M. Яценко. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 68 с.

ПІСЛЯСЛОВО

Над «Історією кафедри романської філології та перекладу» працювали С. К. Криворучко, А. О. Андрущенко, А. Ю. Лукашов, А. В. Пашкова, Н. К. Путівцева, М. О. Світлична, В. П. Чуб, Н. О. Шапарева, спираючись на інформацію із джерел «Історико-філологічний факультет Харківського університету за перші 100 років існування (1805–1905)» за редакцією М. Г. Халанського і Д. І. Багалея; «Проект огляду викладання предметів і розподілу лекцій і практичних занять по Історико-філологічному факультеті Імператорського Харківського університету на 1903–1904 роки»; «Огляд викладання предметів і розподіл лекцій і практичних занять по Історико-філологічному факультеті Імператорського Харківського університету на 1912–1913 академічний рік»; «Огляд викладання предметів і розподіл лекцій і практичних занять по Історико-філологічному факультеті Імператорського Харківського університету на 1916–1917 роки»; «Про закриття германо-романського відділення при ІФФ у зв'язку із відсутністю проф.-германістів»; «Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за 200 років» за редакцією В. С. Бакірова, В. М. Духопельнікова, Б. П. Зайцева та інших, а також статті І. О. Оржицького «*Algunos hitos del hispanismo en Ucrania y sus inicios en Járkiv (con una aproximación a León Méchnikov)*» про етапи становлення іспаністики в Україні та Харкові.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Историко-филологический факультет Харьковского университета за первые 100 лет существования (1805–1905) / под ред. : М. Г. Халанский, Д. И. Багалей. – Х. : Типография А. Дарре, 1908. – 558 с. : 15 л. портр.
2. Историко-филологический факультет Харьковского университета за первые сто лет существования (1805–1905) / [вступ. ст. : Т. Г. Павлова] ; под ред. : М. Г. Халанский, Д. И. Багалей. – Х. : САГА, 2007. – 437 с. : 1 л. портр., 6 л. ил.
3. Обзорение преподавания предметов и распределения лекций и практических занятий по Историко-филологическому факультету Императорского Харьковского университета на 1912–1913 академический год. – Х. : Типография «Печатник», 1912. – 20 с.
4. Обзорение преподавания предметов по Историко-филологическому факультету Императорского Харьковского университета на 1916–1917 годы. – Х. : Типография «Мирный труд», 1916. – 15 с.
5. О закрытии германо-романского отделения при ИФФ в связи с отсутствием проф.-германистов // ХГВ. – 1908. – 27 февр. (№ 47). – С. 2.
6. Проект обзорения преподавания предметов и распределения лекций и практических занятий по Историко-филологическому факультету Императорского Харьковского университета на 1903–1904 годы. – 18 с.
7. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельніков, Б. П. Зайцев та ін. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с.
8. Algunos hitos del hispanismo en Ucrania y sus inicios en Járkiv (con una aproximación a León Méchnikov) / Ígor Órzhyskyi // Actas del III Congreso de hispanistas de Ucrania. – Sevastopol. – 2012. – P. 78–84.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Андрущенко Аліна Олександрівна 7, 42, 53, 76
Анютіна Наталія Микитівна 4, 18, 21, 25, 29, 30, 53–54
Базілін Микола Михайлович 4, 28, 54
Безвесільна Надія Трохимівна 44, 54
Безсонов Петро Олексійович 9, 12, 54
Белен-де-Баллю Яків 8, 9, 12, 54
Белявська Марія Юріївна 6, 37, 54–55
Борель Август 9, 55
Веприцька Зінаїда Олексіївна 6, 23, 31, 37, 55
Вишневська (Булатова) Марина Іванівна 27, 55
Вишневська (Пересада) Наталія Іванівна 27–28, 55
Власенко Людмила Дмитрівна 29, 55
Вороніна Марина Юріївна 6, 33, 35, 55–56, 70
Гаврилова Анна Іванівна 27, 56, 63
Гальперіна Ольга Андріївна 18, 24, 57
Геллан Арман Фелікс 9, 57
Григор'єв Максим Вікторович 6, 38, 57, 60, 74
Давидов Олег Іванович 22, 32, 45, 57–58, 61, 63, 66
Даніні Амвросій 9, 58
Дащук Людмила Андріївна 27, 59
Де Гінс Каміль 30, 59
Дегтярьов Володимир Андрійович 24, 59
Джандоєва Поліна Володимирівна 6, 31, 36, 59, 70
Дробязко Олена Євгенівна 6, 31, 38, 55, 59–60
Дютруіль Павло Олексійович 10, 12, 60
Зельцер Іда Зусівна 23, 60, 63
Іванченко Андріянна Олексіївна 7, 49, 60
Колесник Домінікія Трохимівна 19, 60
Кононенко Наталія Вадимівна 7, 40, 43, 57, 58, 61, 66, 68
Коробова Марта Борисівна 4, 26, 61
Криворучко Світлана Костянтинівна 6, 34–35, 51, 61–62, 76
Лановий Григорій Михайлович 7, 45, 46, 47, 62
Лановий Олег Григорович 7, 45, 47, 62
Левицька Віра Георгіївна 20, 62
Лібін Шарло (Шарль) Калменович 18, 25, 62
Лоренцоні Рінальдо 10, 12, 62
Лукашов Артем Юрійович 7, 45, 46, 47, 62–63, 76
Мазон Андре 10, 63
Мазур Людмила Самойлівна 28, 63
Малаховська Берта Іллівна 18, 24, 60, 63
Мало Ігнатій 9, 12, 63
Мартьянова Єлизавета Порфиріївна 18, 21, 22–23, 25, 63–64
Мацкова (Курченко) Лідія Миколаївна 4, 18, 25, 29, 64
Мигилевська Олександра Василівна 19, 64
Михайлова Ольга Миколаївна 20, 65

Мінкін Лев Михайлович 26–27, 62, 65
Музейник Ірина Володимирівна 6, 36, 66
М'ясникова Антоніна Семенівна 24, 63
М'ячиков Анатолій Миколайович 28, 63
Нестеренко Олена Іванівна 6, 28, 31, 39, 41, 66, 71, 72
Нечипоренко Віра Федорівна 20, 67
Одинокова Вікторія Іванівна 30, 67
Олейникова Майя Максимівна 20, 67
Оржицький Ігор Олександрович 7, 45, 46, 51, 67, 72, 76
Остроушко (Мюл'є) Вікторія Борисівна 33, 67–68, 71
Павлюк Юлія Валеріївна 7, 45, 47, 68
Пакі-де-Совіньї Ніколя 8, 9, 12, 68
Панасенко Лариса Олександрівна 6, 31, 39, 68–69, 71
Пашкова Аліна Вікторівна 7, 45, 47, 69, 76
Песоцька Діана Леонідівна 6, 37, 69
Плансон Антон Карлович 9, 69
Пугач Богдана Валеріївна 7, 43, 69–70
Путівцева Наталія Костянтинівна 7, 43, 70, 76
Райська Ніна Георгіївна 20, 70
Рассказова Ольга Олександрівна 30, 66, 68, 70–71, 73
Ріттер Павло Григорович 9, 10, 12, 13, 14, 15, 71
Романюк Олена Миколаївна 45, 71
Сарановська Інна Віталіївна 6, 39, 71
Сатановська Ганна Сергіївна 6, 40, 71–72
Світлична Марина Олексіївна 7, 45, 48, 72, 76
Севастьянова Ірина Анатоліївна 45, 72
Сержан Леонід Степанович 27, 72
Соловійов Сергій Вікторович 9, 10, 72
Сумцов Микола Федорович 11, 72
Тимонін Анатолій Михайлович 6, 31, 40, 68, 72
Тимофєєва Юлія Євгеніївна 7, 49, 72
Трутець Світлана Дмитрівна 27, 72
Тургенева Тетяна Іларіонівна 4, 25, 72
Уткіна Галина Федорівна 6, 30, 31, 41, 73
Фастиковський Михайло Георгійович 28, 73
Ферраріні Йосип Фабієвич 9, 73
Хлопонін В'ячеслав Євгенійович 4
Чуб Вікторія Павлівна 7, 44, 73, 76
Чунікіна Ніна Петрівна 20, 73
Шапарева Наталія Олегівна 6, 41, 73–74, 76
Шепелевич Лев Юліанович 12, 74
Шептуха Микола Михайлович 31, 74
Шитова Марія Андріївна 19–20, 22, 74
Щириков Вячеслав Юрійович 6, 41, 57, 58, 74
Яворовська Вікторія Вячеславівна 33, 72, 74
Яценко Інга Миколаївна 6, 40, 42, 66, 71, 75